provincie
Zuid-Holland

Handreiking uitvoering weging van het energiebelang

Jacco Karens, Sem Veeger en Nour-Edinne Schoemaker

Oktober 2026

Elke dag beter. Zuid-Holland.

Inhoudsopgave

1 Inleiding 4

1.1 Aanleiding en achtergrond 4
1.2 Handreiking 4
1.3 Totstandkoming 5
1.4 Leeswijzer 5

2 Doel, reikwijdte en kader van de weging van het energiebelang 6

2.1 Inleiding 6
2.2 Wat is de weging van het energiebelang? 6
2.3 Toepassingsbereik 7
2.3.1 Ruimtelijke ontwikkelingen 7
2.3.2 Projectniveau vs. planniveau 8
2.4 Welke beoordeling vraagt de weging van het energiebelang precies? 8
2.5 Definities 11
2.6 Juridisch kader en doorwerking energiebelang 12
2.6.1 Kader 12
2.6.2 Doorwerking en borging uitkomsten weging 12
2.7 Toekomst en doorontwikkeling 13

3 Taken en rollen betrokken stakeholders 14

3.1 Inleiding 15
3.2 Provincies 15
3.3 Gemeente 15
3.4 Netbeheerders 15
3.5 Initiatiefnemers 16
3.6 Regio 16
3.7 Het Rijk 16
3.8 Tijdsverloop t.a.v. taken en rollen 16

4 Het energiebelang in samenhang 17

4.1 Inleiding 17
4.2 Samenhang in de tijd: het energiebelang vroegtijdig in de planvorming 17
4.3 Samenhang in locatie: gebied en project 19
4.4 Drie momenten 19
4.4.1 Weging gekoppeld startend bij strategische visievorming (lange termijn) 19
4.4.2 Weging gekoppeld aan ontwerpfase (middellange/korte termijn) 21
4.4.3 Weging gekoppeld aan planologische besluitvorming (korte termijn) 21

5 Inventarisatie gevolgen voor het energiesysteem 22

5.1 Inleiding 22
5.2 Moment en scope van inventarisatie 22
5.3 Te doorlopen stappen voor inventarisatie 22
5.4 Stap 1: Algemene beschrijving van de ontwikkeling 24
5.5 Stap 2: Energiebehoefte van de ontwikkeling 24
5.5.1 Type energiegebruik 24
5.5.2 Benodigde of mogelijke energiedragers 24
5.5.3 Omvang van de energiebehoefte 25
5.5.4 Energieprofiel 25
5.6 Stap 3: Gevolgen voor energiesysteem 26
5.6.1 Analyse energiesysteem 26
5.6.2 Afstemming netbeheerder over systeemimpact in relatie tot de beoogde ontwikkeling 27
5.7 Stap 4: Mogelijkheden om gevolgen te beïnvloeden 28

6 Wegen gevolgen voor het energiesysteem 29

6.1 Inleiding 29
6.2 Stap 5: Waarde toekennen aan de voorziene energiegevolgen 29
6.3 Stap 6: Gevolgen plaatsen binnen het (provinciaal) beleid 31
6.3.1 Het belang van beleid in de weging 31
6.3.2 Provinciaal beleid: leidende principes 32
6.3.3 Gemeentelijk beleid 32

7 Voorbeeldcasussen 33

7.1 Casus 1: woningbouw 33
7.1.1 Casus 33
7.1.2 Mogelijk relevante factoren voor het doorlopen van het stappenplan 33
7.1.3 Mogelijk relevante factoren in de weging 34
7.1.4 Motivering omgevingsplan 34
7.2 Casus 2: Elektriciteitsopslagsysteem (EOS) 34
7.2.1 Casus 34
7.2.2 Mogelijk relevante factoren voor het doorlopen van het stappenplan 34
7.2.3 Mogelijk relevante factoren in de weging 35
7.2.4 Motivering omgevingsvergunning 35
7.3 Casus 3: Grootschalige laadstations 35
7.3.1 Casus 35
7.3.2 Mogelijk relevante factoren voor het doorlopen van het stappenplan 35
7.3.3 Mogelijk relevante factoren voor de weging 35

1 Inleiding

De energietransitie vraagt om een fundamentele verandering van ons energiesysteem. Het elektriciteitsnet staat in veel delen van de provincie Zuid-Holland onder druk door netcongestie. Het is niet langer vanzelfsprekend dat nieuwe woningbouwlocaties, bedrijventerreinen en andere (grote) ruimtelijke ontwikkelingen direct kunnen worden aangesloten of uitgebreid. Groei van infrastructuur is niet over mogelijk. Door de toenemende druk op het elektriciteitsnet vraagt de energietransitie om een nauwere en betere afstemming tussen ruimtelijke ontwikkelingen en het energiesysteem. De provincie Zuid-Holland introduceert met de expliciet in de omgevingsverordening voorgeschreven 'weging van het energiebelang' een betere sturing op deze samenhang.

1.1 Aanleiding en achtergrond

Om tot een betrouwbaar en toekomstbestendig energiesysteem te komen, zijn bewuste keuzes nodig over het gebruik van ruimte, energie en infrastructuur. In het Toekomstbeeld Energiesysteem Zuid-Holland 2050 is als leidend principe opgenomen dat energie en ruimte in samenhang moeten worden ontwikkeld en dat het energiesysteem een meer sturende rol krijgt bij ruimtelijke keuzes.

De weging van het energiebelang geeft invulling aan deze ambitie. Met de herziening van het provinciale Omgevingsbeleid 2025 is Artikel 7.74a 'weging van het energiebelang bij grote ontwikkelingen' opgenomen in de Omgevingsverordening[1]. Dit artikel verplicht gemeenten om bij wijzigingen van het omgevingsplan van 'grote' ruimtelijke ontwikkelingen inzichtelijk te maken hoe zij het energiebelang hebben meegewogen. In de praktijk wordt dit ook vaak een energietoets genoemd. In deze handreiking kiezen we voor de term 'weging van het energiebelang' omdat die meer recht doet aan de instructieregel en tegelijkertijd ook beter past bij het meenemen van het energiebelang gedurende het planproces waardoor de gevolgen voor het energiesysteem vroegtijdig in beeld komen.

De provinciale omgevingsverordening schrijft voor dat de afweging van het energiebelang moet worden gemaakt, maar laat ruimte voor hoe dat gebeurt. Deze weging vraagt van de provincie, gemeenten, netbeheerders en initiatiefnemers een nieuwe manier van werken, zowel procesmatig als inhoudelijk. Daarvoor is een gezamenlijke verkenning nodig van wat wel en niet werkt in de informatie-uitwisseling, afstemming en besluitvorming.

1.2 Handreiking

Deze handreiking is opgesteld om richtinggevend en effectief uitvoering te geven aan de instructieregel 'weging van het energiebelang'. De handreiking verduidelijkt de rollen en verantwoordelijkheden van betrokken stakeholders en biedt handvatten voor de inhoudelijke en praktische uitvoering.

De handreiking ondersteunt bij het inzichtelijk maken van de gevolgen van ruimtelijke ontwikkelingen voor het energiesysteem en het meewegen van deze gevolgen in de planvorming. Daarbij biedt het stappenplan een aanpak voor het verzamelen van informatie, het betrekken van relevante stakeholders, en het uitvoeren van de afweging. De weging zien we niet uitsluitend als een motiveringsplicht bij een ruimtelijk besluit, maar vooral als een hulpmiddel om de gevolgen voor het energiesysteem vroegtijdig in beeld te brengen en te documenteren. Juist de vroegtijdige betrokkenheid van het energiebelang vergroot de mogelijkheden, omdat belangrijke keuzes over bijvoorbeeld locatie, programma, fasering en inrichting vaak al geheel of gedeeltelijk in een vroeg stadium worden gemaakt. Die kunnen vervolgens worden gemotiveerd bij wijziging omgevingsplan of vergunningverlening.

Deze handreiking richt zich in de basis op alle stakeholders die betrokken zijn bij grote ruimtelijke ontwikkelingen, waaronder provincies, gemeenten, initiatiefnemers en netbeheerders. De handreiking is in het bijzonder relevant voor gemeenten en initiatiefnemers die moeten voldoen aan artikel 7.74a 'weging van het energiebelang bij grote ontwikkelingen'. Toepassing van de handreiking is echter niet verplicht. De handreiking is onderdeel van een wijzigend systeem; overheidsbeleid, regelgeving rondom het energiesysteem en jurisprudentie daaromtrent leiden mogelijk tot wijzigingen. De handreiking wordt zoveel als mogelijk up-to-date gehouden om te blijven voldoen aan de geldende regelgeving, maar kan in een overgangssituatie (tijdelijk) gebaseerd zijn op verouderde

1.3 Totstandkoming

De handreiking is opgesteld in afstemming met de provincie, gemeenten en netbeheerders. Door middel van individuele interviews is input opgehaald over de inhoud en gewenste toepassing van de handreiking. Op basis hiervan is een conceptversie opgesteld, waarop de betrokken partijen hebben gereageerd. Tot slot is de handreiking in een gezamenlijke werksessie met gemeenten en netbeheerders getest aan de hand van een aantal fictieve casussen, en op deze manier gevalideerd.

1.4 Leeswijzer

Deze handreiking beschrijft hoe de 'weging van het energiebelang' kan worden toegepast bij ruimtelijke ontwikkelingen. We starten in hoofdstuk 2 met een toelichting op het doel, de reikwijdte en het juridische kader van de energietoets. Vervolgens gaan we in hoofdstuk 3 in op de taken en rollen van de betrokken partijen. Hoofdstuk 4 beschrijft hoe en wanneer het energiebelang een plek krijgt binnen de planvorming. Hoofdstuk 5 geeft de inventarisatie van energiegevolgen weer en hoofdstuk 6 de weging ervan. In Hoofdstuk 7 bevat voorbeeldcasussen die inzicht geven in de praktische toepassing van de 'weging van het energiebelang'. In de bijlage is een overzicht opgenomen van de stappen die in hoofdstuk 5 en 6 worden uitgewerkt.

1 Provincie Zuid-Holland, Zuid-Hollandse Omgevingsverordening (ZHOV), te raadplegen via Omgevingsverordening Zuid-Holland

2 Doel, reikwijdte en kader van de weging van het energiebelang

2.1 Inleiding

De ‘weging van het energiebelang’ verplicht gemeenten om bij grote ruimtelijke ontwikkelingen de gevolgen voor energiesystemen mee te wegen bij het vaststellen van het omgevingsplan. Dit vraagt om een gedeelde basis over het doel, de reikwijdte en de doorwerking van de ‘weging van het energiebelang’, zodat betrokken partijen hier gezamenlijk invulling aan kunnen geven en artikel 7.74a zorgvuldig en eenduidig wordt toegepast.

2.2 Wat is de weging van het energiebelang?

Artikel 7.74a is opgenomen in paragraaf 7.3.21 (Energie) van de Zuid-Hollandse Omgevingsverordening. De tekst daarvan is in de afbeelding hiernaast opgenomen.
De ‘weging van het energiebelang’ is zowel:

- Een proces waarbij verschillende stakeholders betrokken zijn en dat uiteindelijk leidt tot een inventarisatie van de verwachte gevolgen van grotere ruimtelijke ontwikkelingen voor het energiesysteem.

Artikel 7.74a (weging van het energiebelang bij grote ontwikkelingen)

1 Dit artikel is van toepassing op het toelaten van:
  a. 200 of meer woningen;
  b. bedrijventerreinen;
  c. datacenters;
  d. elektriciteitsopslagsystemen;
  e. elektrolysers;
  f. wind- en zonneparken;
  g. kleine modulaire kerncentrales; of
  h. overige ruimtelijke ontwikkelingen met significante gevolgen voor energiesystemen.

2 Een omgevingsplan dat een ruimtelijke ontwikkeling als bedoeld in het eerste lid mogelijk maakt die energie-infrastructuur benut voor het functioneren van die ontwikkeling, houdt rekening met de gevolgen voor energiesystemen.

3 Er wordt bij ruimtelijke ontwikkelingen en de duiding van de gevolgen voor energiesystemen in ieder geval rekening gehouden met:
  a. het effect van de locatiekeuze van een ruimtelijke ontwikkeling op een efficiënt en duurzaam energiesysteem dat als gevolg van die ontwikkeling als geheel een zo klein mogelijk ruimtebeslag heeft; en
  b. het minimaliseren van het benodigde ruimtebeslag van de ontwikkeling van energie-infrastructuur voor transport van elektriciteit die nodig is voor het mogelijk maken van een ruimtelijke ontwikkeling.

4 Bij de duiding van de gevolgen voor energiesystemen worden de opvattingen van de netbeheerder die is belast met het beheer van de energie-infrastructuur betrokken.

5 In een omgevingsplan wordt om het ruimtebeslag van de energie-infrastructuur, bedoeld in het derde lid, zo klein mogelijk te houden gemotiveerd hoe rekening is gehouden met de leidende principes voor een duurzaam energiesysteem, zoals het waar mogelijk:
  a. inzetten op energiebesparing;
  b. efficiënt benutten van de energie-infrastructuur; en
  c. benutten van hernieuwbare bronnen, bij voorkeur lokaal.

6 Voor zover het de activiteit in het eerste lid, onder d, betreft wordt tevens gemotiveerd in welke mate de ontwikkeling aantoonbaar maatschappelijke toegevoegde waarde heeft.

Figuur 1: Artikel 7.74a uit de Zuid-Hollandse Omgevingsverordening

- Een inhoudelijke sturing op specifieke doelstellingen, namelijk een efficiënt energiesysteem, waarbij wordt gestuurd op de locatiekeuze en het zo veel mogelijk beperken van het fysieke ruimtebeslag van de benodigde energie-infrastructuur. Ook de effecten op andere ruimtelijke ontwikkelingen kunnen hierbij worden betrokken.

Elk ruimtelijk besluit heeft systeemimpact. Omdat zowel ruimte ‘in’ als ‘voor’ het energiesysteem in Zuid-Holland beperkt is, is het nodig om ruimtelijke ontwikkeling en energiesysteem vroegtijdig in samenhang te benaderen.

Door toepassing van de instructieregel kan op korte en middellange termijn inzicht in de gevolgen van een ruimtelijke ontwikkeling voor het energiesysteem helpen om netcongestie te voorkomen of verminderen. Op de langere termijn kan ook een bijdrage worden geleverd om ruimtelijke keuzes te maken die passen bij de gewenste ontwikkelingsrichting van het energiesysteem (per gebied).

2.3 Toepassingsbereik

2.3.1 Ruimtelijke ontwikkelingen

De ‘weging van het energiebelang’ is van toepassing op grote ruimtelijke ontwikkelingen die in het eerste lid van artikel 7.74a worden genoemd. Voor woningbouw geldt daarbij een ondergrens van 200 of meer woningen. Hoewel er in de regel voor andere ontwikkelingen geen vaste ondergrens is opgenomen, blijkt uit de toelichting wel dat de ‘weging van het energiebelang’ niet bedoeld is voor kleine, individuele ontwikkelingen. Het moet gaan om ontwikkelingen die gevolgen kunnen hebben voor de energie-infrastructuur op een hoger niveau, zoals het regionale of landelijke elektriciteitsnet. Het vermogen van een ontwikkeling en het type aansluiting op het elektriciteitsnet, bijvoorbeeld een rechtstreekse aansluiting op het middenspanningsnet, bepalen mede welke gevolgen voor het energiesysteem moeten worden onderzocht en welk gewicht aan die gevolgen wordt toegekend. Dit wordt in hoofdstuk 4 en 5 nader uitgewerkt.

In tabel 1 is een stappenplan voor het toepassingsbereik opgenomen.

Tabel 1: Stappenplan toepassingsbereik

Te doorlopen stappen	Toelichting
1. Staat de ontwikkeling in de lijst van lid 1, onder a t/m f?	200 of meer woningen, bedrijventerreinen, elektriciteitsopslagsystemen, elektrolysers, datacenters, wind- en zonneparken, kleine modulaire kerncentrales of datacenters.
2. Zo nee: zijn de gevolgen van de betreffende ontwikkeling voor energiesystemen significant (lid 1, onder g)?	Ook als de ontwikkeling niet specifiek wordt genoemd kan het nodig zijn om deze op de gevolgen voor energiesystemen te toetsen. Significantie kan per project en gebied verschillen, maar te denken valt aan ontwikkelingen zoals laadpleinen, warmtenetten, industrie en distributiecentra met een grote en/of specifieke energievraag. Het gaat om ontwikkelingen waarvan op voorhand duidelijk is dat deze mogelijk aanzienlijke gevolgen zullen hebben voor energiesystemen, bijvoorbeeld vanwege hun energiebehoefte of energieprofiel. Het ligt niet voor de hand om de aanleg of uitbreiding van energie-infrastructuur zelf, zoals transformatorstations of hoogspanningsverbindingen, onder het toepassingsbereik van de ‘weging van het energiebelang’ te brengen, omdat deze zeer beperkt een eigen energievraag hebben.
3. Wordt de ontwikkeling met een omgevingsplan (of omgevingsvergunning voor een buitenplanse omgevingsplanactiviteit) mogelijk gemaakt (lid 2)?	Bepalend is of er sprake is van wijziging van het planologisch regime voor de betreffende activiteit (bv. wonen naar kantoor of agrarisch naar energieproductie). De toets grijpt dus aan op een wijziging omgevingsplan, maar ook een omgevingsvergunning voor een buitenplanse omgevingsplanactiviteit (BOPA) of een projectbesluit voor zover daarmee het omgevingsplan wordt gewijzigd. Er is geen overgangsrecht opgenomen in de verordening. De weging van het energiebelang geldt voor ieder besluit dat een onder lid 1 genoemde ontwikkeling planologisch toelaat en dat na de inwerkingtreding van het artikel ter inzage wordt gelegd. De toets gaat echter niet over ontwikkelingen die het bestaande omgevingsplan al toestaat. NB Als een bedrijf vanwege elektrificatie van zijn bedrijfsprocessen een wijziging van de omgevingsvergunning milieu aanvraagt is dus niet direct ook sprake van een planologische wijziging en is de weging van het energiebelang dus niet verplicht.

2.3.2 Projectniveau vs. planniveau

De lijst met ruimtelijke ontwikkelingen waarbij de weging van het energiebelang aan de orde is bevat zowel ontwikkelingen die bestaan uit individuele activiteiten of projecten en ontwikkelingen die bestaan uit een veelvoud van activiteiten. Dit kan ook project- en planniveau worden genoemd. Voorbeelden van het eerste zijn elektrolysers, energie-opslagsystemen (EOS), zoals batterijen en wind- of zonneparken. Doorgaans worden deze door één omgevingsplanwijziging of omgevingsvergunning mogelijk gemaakt. De weging van het energiebelang is dan gekoppeld aan dat besluit. Voorbeelden van de tweede categorie zijn bedrijventerreinen en het toelaten van 200 of meer woningen. Met name bedrijventerreinen worden vaak via meerdere opeenvolgende besluiten mogelijk gemaakt, bijvoorbeeld door delen van het gebied stapsgewijs te ontwikkelen. Dat geldt ook voor die grootschalige woningbouwontwikkelingen waarbij delen (van bijvoorbeeld 200 of meer woningen) gefaseerd worden ontwikkeld. Het uitgangspunt van de regel is dat ontwikkelingen zoveel mogelijk integraal, op projectniveau, worden afgewogen op hun impact op het energiesysteem. De instructieregel verplicht echter niet tot een dergelijke gebiedsbrede benadering. Wel is het aan te bevelen om al voorafgaand aan de ontwikkeling van een gebied rekening te houden met de gevolgen die de ontwikkeling en verdere doorontwikkeling van het gebied voor het energiesysteem kunnen hebben. Dit kan bijvoorbeeld door voor het gebied eerst een omgevingsprogramma vast te stellen en daarin de verwachte gevolgen voor het energiesysteem in samenhang te beoordelen. Bij daaropvolgende planologische besluiten waarop de instructieregel van toepassing is, kan vervolgens worden voortgebouwd op de afwegingen die in dat programma zijn gemaakt.

2.4 Welke beoordeling vraagt de weging van het energiebelang precies?

Als eenmaal is vastgesteld dat het omgevingsplan (of een ander besluit) een ontwikkeling mogelijk maakt die wordt genoemd in artikel 7.74a, volgt in de regeltekst daarna wat wordt gevraagd van bevoegde gezagen. In deze paragraaf wordt kort uiteengezet wat de verschillende onderdelen van artikel 7.74a betekenen voor de beoordeling. In hoofdstuk 5 en 6 volgt een uitgebreider stappenplan voor de beoordeling.

Toekomstbeeld Energiesysteem Zuid-Holland 2050 met leidende principes

Het Toekomstbeeld Energiesysteem Zuid-Holland 2050 schetst een duurzaam, robuust en toekomstbestendig energiesysteem waarin energiebesparing, lokale opwek en een slimme inzet van verschillende energiedragers centraal staan. De provincie zet in op maximale benutting van lokale warmtebronnen zoals geothermie en restwarmte, gecombineerd met elektriciteit, duurzame gassen, opslag en slimme energiesturing. Zeven leidende principes sturen deze ontwikkeling: vraagreductie, lokale opwek, de meest passende energiedrager, het lokaal koppelen van vraag en aanbod, efficiënt gebruik van infrastructuur, toegankelijkheid voor iedereen en samenhang tussen energie en ruimte. Deze principes moeten leiden tot een betaalbaar, betrouwbaar en klimaatneutraal energiesysteem in 2050. Het Toekomstbeeld is onderdeel van de provinciale omgevingsvisie en kan als hulp worden gebruikt bij het motiveren hoe met de gevolgen voor energiesystemen rekening is gehouden.

Tabel 2: Te beoordelen onderdelen artikel 7.74a

Lid	Onderdeel	Wat betekent dit voor de beoordeling?
2	*"ontwikkeling die energie-infrastructuur gebruikt'*	Het gaat om ontwikkelingen die energie-infrastructuur gebruiken. In de praktijk is dat vrijwel iedere activiteit. Er zijn twee gevallen waarin hieraan niet wordt voldaan en waarbij de weging van het energiebelang daarom niet van toepassing is: • De ontwikkeling voorziet volledig in zijn eigen energiebehoefte (off grid). • De ontwikkeling is aangesloten op een eigen elektriciteitsnet, zoals een gesloten distributiesysteem (GDS). De weging van het energiebelang gaat over de gevolgen voor transmissie- en distributiesystemen die in beheer zijn bij de netbeheerder.
2	*"houdt rekening met de gevolgen voor energiesystemen'... het effect van de locatiekeuze ... en ... het minimaliseren van het benodigde ruimtebeslag"*	'Rekening houden met' betekent binnen de Omgevingswet een bepaald type instructieregel. Hiermee krijgen gevolgen voor energiesystemen een zwaarwegende positie bij de belangenafweging over de ontwikkeling, zonder echter doorslaggevend te sturen op de uitkomst daarvan. Als het bevoegd gezag dit goed kan motiveren is het nog steeds mogelijk om (nadelige) gevolgen in de belangenafweging een minder groot gewicht te geven dan de belangen die vragen om doorgang van het project. Gevolgen voor energiesystemen omvatten eventuele gevolgen voor transmissie- of distributiesystemen van elektriciteit, gas, warmte en waterstof. Omdat het energiesysteem steeds meer integraal ontwikkelt (bv. elektriciteit wordt geconverteerd in waterstof of warmte), ligt het voor de hand dat bij de inventarisatie de verschillende energiedragers die de ontwikkeling gebruikt worden betrokken. Tegelijkertijd wordt – gelet op de toelichting – er in deze handreiking voor gekozen om primair de focus te leggen op de gevolgen voor transmissie- en distributiesystemen voor elektriciteit.
3	*"... het effect van de locatiekeuze ... en ... het minimaliseren van het benodigde ruimtebeslag"*	Twee afwegingen die in elk geval aan de orde zijn: 1. De locatiekeuze van de activiteit heeft gevolgen voor een efficiënt en duurzaam energiesysteem met zo min mogelijk ruimtebeslag. Bijvoorbeeld omdat op deze locatie energievraag en aanbod goed gekoppeld kunnen worden (bv. bepaalde energie-intensieve industrie bij een aanlandingspunt van wind op zee, of het clusteren van bedrijven die waterstof gebruiken op een bedrijventerrein waar waterstofinfrastructuur is voorzien). Locatiekeuzes worden doorgaans niet bij de wijziging van het omgevingsplan gemaakt maar in omgevingsvisies, gebiedsvisies e.d. Voor de motivering bij het omgevingsplan kan daarnaar worden verwezen, of – indien energiegevolgen bij de locatiekeuze nog geen rol speelde – kan de motivering van de locatiekeuze worden herijkt aan de hand van de inventarisatie van gevolgen voor energiesystemen. 2. Ten tweede wordt beoordeeld hoe het ruimtebeslag van de energie-infrastructuur die nodig is om elektriciteit naar de ontwikkeling te transporteren, zo klein mogelijk kan blijven. Het is niet in alle gevallen mogelijk om het causale verband tussen ontwikkeling en groei van infrastructuur inzichtelijk te maken. – Doorgaans zullen individuele activiteiten niet zelf een uitbreiding van bestaande infrastructuur triggeren, dit volgt vaker uit de optelsom van ontwikkelingen die op het elektriciteitsnet aangesloten worden. Als deze ontwikkelingen echter allemaal netbewust worden ontwikkeld, kan de totale piekvraag van bijvoorbeeld een woonwijk zo laag mogelijk blijven en met een kleinere aansluiting worden gewerkt. Dit kan op een hoger schaalniveau leiden tot een efficiëntere infrastructuur. – Bij grotere ontwikkelingen kan wel aannemelijk worden gemaakt dat deze leiden tot extra infrastructuur. Bijvoorbeeld een datacenter in een gebied waar nog beperkt transportcapaciteit beschikbaar is. De zinsnede 'in ieder geval' in lid 3 van artikel 7.74a maakt duidelijk dat ook andere gevolgen kunnen worden meegewogen. Te denken valt aan de gevolgen voor andere ontwikkelingen in hetzelfde gebied die van hetzelfde energiesysteem gebruik maken, en waarbij ruimtelijke verdringing optreedt. Of als vestiging van een op een bepaalde locatie zal leiden tot een zogenaamde schaalsprong in benodigde infrastructuur die op basis van provinciaal- of gemeentelijk beleid op die locatie niet wenselijk is.

Lid	Onderdeel	Wat betekent dit voor de beoordeling?
4	*"worden de opvattingen van de netbeheerder … betrokken"*	De bedoeling van het artikel is om de netbeheerder te betrekken bij de te maken afweging door het bevoegd gezag. Het verstrekken en betrekken van de 'opvattingen' is vormvrij en zal moeten blijken uit het projectdossier. Het kan gaan om algemene informatie over de stand of ontwikkeling van het net op een bepaalde locatie of een analyse over de gevolgen van een specifieke activiteit voor het systeem, inclusief de gevolgen voor uitbreiding van infra. Ook informatie over de afstemming en duiding van deze informatie kan onderdeel uitmaken van de beschrijving van hoe de opvattingen van de netbeheerder zijn betrokken. Dit is niet hetzelfde als een getekende offerte of aansluit- en transportovereenkomst (ATO) van de netbeheerder, omdat die op zichzelf niet iets zeggen over de gevolgen voor het energiesysteem. Zie verder hoofdstuk 5.
5	*"om het ruimtebeslag … zo klein mogelijk te houden gemotiveerd hoe rekening is gehouden met de leidende principes"*	De leidende principes geven invulling aan het energiebeleid van de provincie. De genoemde principes maken een directe vertaling naar de gevolgen voor het energiesysteem door ruimtelijke ontwikkelingen mogelijk. Besparing en meer lokale hernieuwbare energie binnen een ruimtelijke ontwikkeling leidt tot een efficiënter gebruik van bestaande systemen en minder noodzaak om extra kabels, stations en verbindingen aan te leggen. De drie genoemde principes zijn voorbeelden ('zoals'); de volledige lijst uit de Omgevingsvisie is opgenomen in figuur 1 en kan bij de motivering worden benut.
6	*"gemotiveerd in welke mate de ontwikkeling aantoonbaar maatschappelijke toegevoegde waarde heeft"*	Dit geldt op basis van de instructieregel alleen voor het mogelijk maken van elektriciteitsopslagsystemen (hierna: EOS). Door toe te lichten hoe het opslagsysteem wordt ingezet, kan de initiatiefnemer onderbouwen of het bijdraagt aan het beter benutten van duurzame opwek, het oplossen van congestie en aan efficiënter gebruik van de bestaande elektriciteitsinfrastructuur. Maatschappelijke toegevoegde waarde is breed, maar moet steeds worden gezien in de context van de rol en gevolgen die de EOS in het energiesysteem en op gebiedsniveau heeft. Relevante vragen zijn: • Is de installatie gekoppeld aan duurzame opwek? • is er een capaciteitsbeperkingscontract (CBC) of een vergelijkbare afspraak over sturing van de capaciteit met de netbeheerder gesloten? • is het systeem aangemeld als congestieverzachter?

2.5 Definities

De weging van het energiebelang gebruikt een aantal begrippen die vragen om een heldere bepaling. Dit draagt bij aan duidelijkheid en rechtszekerheid. De begrippen sluiten waar mogelijk aan bij de begrippenkaders van de Omgevingswet en de Energiewet. Tevens zijn enkele begrippen toegevoegd die weliswaar niet volgen uit artikel 7.74a, maar die voor een uniforme uitvoering in de praktijk wel relevant zijn. Voor overige definities van andere begrippen die in het energiesysteem worden gebruikt is het Begrippenkader Energiesysteem (VIVET) goed bruikbaar.

Tabel 3: Definities begrippen artikel 7.74a

Begrip	Omschrijving
Bedrijventerrein	Terrein dat bestemd en geschikt is voor gebruik door handel, nijverheid, commerciële en niet- commerciële dienstverlening en industrie.
Elektriciteitsopslagsysteem (EOS)	Een systeem dat elektriciteit opslaat door een omkeerbare chemische reactie. *NB Systemen waarin andere energiedragers worden opgeslagen, zoals warmte of waterstof, blijven vooralsnog buiten beschouwing.*
Elektrolyser	Een installatie voor de omzetting van elektrische energie in chemische energie, waarbij water onder invloed van een elektrische stroom wordt gesplitst in waterstof en zuurstof. In het energiesysteem wordt elektrolyse vooral ingezet om overschotten van duurzame elektriciteit (wind- en zonne-energie) om te zetten in waterstof.
Kleine modulaire kerncentrale (SMR)	Kernreactor met een relatief klein elektrisch vermogen (meestal tot circa 300 MW per reactor) die grotendeels fabrieksmatig wordt geproduceerd en vervolgens als module op locatie wordt geïnstalleerd.
Energie-infrastructuur	Werken, kabels of leidingen, waaronder lege buizen, ondergrondse ondersteunings- en beschermingswerken, bestemd voor opwekking of winning, transport en opslag van elektriciteit respectievelijk stoffen als energiedrager. *In gewone taal: alle fysieke infrastructuur die nodig is voor het transport en de levering van energie.*
Energiesysteem	Ruimer begrip dan energie-infrastructuur: de infrastructuur en ketens die nodig zijn voor productie, opslag, transport en levering van elektriciteit, gas, warmte, waterstof. *In gewone taal: alle fysieke infrastructuur die nodig is voor opwek, transport, opslag, conversie (omzetting) en levering van energie.*
Transmissiesysteem voor elektriciteit	Stelsel van leidingen en daarmee verbonden hulpmiddelen voor transport van elektriciteit op 110 kV of hoger (artikel 1.1 Energiewet). In het spraakgebruik het landelijke hoogspanningsnet: beheerd door TenneT.
Distributiesysteem voor elektriciteit	Idem, op een spanningsniveau lager dan 110 kV (artikel 1.1 Energiewet). In het spraakgebruik het midden- (10–50 kV) en laagspanningsnet (400 V), in Zuid-Holland beheerd door de regionale netbeheerders (Stedin en Liander). Artikel 7.74a raakt vooral aan dit systeem.
Congestieverzachter	Partij waarvan de netbeheerder op basis van een bindend contract vaststelt dat het toekennen van transportcapaciteit aan die partij ertoe leidt dat er transportruimte op het net beschikbaar komt.
Netbewust ontwikkelen	Het zo vormgeven en programmeren van een ruimtelijke ontwikkeling dat de druk op het energiesysteem, en daarmee op de fysieke ruimte, wordt beperkt.
Piekbelasting	Maximaal gevraagd vermogen aan energie voor het transportnetwerk, omzetting en verwerking over een tijdsperiode (TNO, Flexibiliteit in het Elektriciteitsysteem, sep 2023)

2.6 Juridisch kader en doorwerking energiebelang

2.6.1 Kader

In de omgevingsverordening kunnen regels worden gesteld over de gevolgen van activiteiten voor de fysieke leefomgeving; de bevoegdheid om een instructieregel over de 'weging van het energiebelang' te stellen moet dan ook in dat perspectief worden gezien. Jurisprudentie over het meewegen van het energiebelang onder de Omgevingswet is nog beperkt. Uit de jurisprudentie die er is kan worden geconcludeerd dat als gevolgen voor het energiesysteem zich ruimtelijk laten vertalen, deze meegewogen kunnen worden.

De provincie is niet bevoegd om regels te stellen die gaan over activiteiten zoals opwek, opslag en transport in het belang van het energiesysteem (art. 6.12 Energiewet). Er zal dus altijd moeten worden gemotiveerd hoe de gevolgen voor het energiesysteem zich vertalen naar de fysieke leefomgeving, aangezien dat niet valt onder de beperking van de Energiewet. De gevolgen voor het energiesysteem vallen niet zonder meer samen met de gevolgen voor de fysieke leefomgeving. Zij raken de fysieke leefomgeving bijvoorbeeld wanneer een ontwikkeling leidt tot fysieke netuitbreiding, of wanneer deze ontwikkeling ertoe leidt dat andere ruimtelijke ontwikkelingen niet kunnen worden gerealiseerd vanwege gebrek aan transportcapaciteit.

2.6.2 Doorwerking en borging uitkomsten weging

De instructieregel is primair een motiveringsplicht. Voor de doorwerking betekent dit dat er geen inhoudelijke eis wordt gesteld aan de ontwikkeling zelf, maar aan de belangenafweging en de motivering van het besluit dat de ontwikkeling mogelijk maakt. De instructieregel bepaalt verder dus ook niet wanneer planologische toestemming voor een activiteit vanwege de gevolgen voor het energiesysteem moet of mag worden geweigerd, of welke bindende randvoorwaarden daaraan kunnen worden verbonden. De 'weging van het energiebelang' kan aantonen dat een ontwikkeling op de beoogde locatie vanwege gevolgen voor energiesystemen niet wenselijk is. Of dat deze alleen onder voorwaarden kan worden gerealiseerd (ja, mits). Om te voorkomen dat de 'weging van het energiebelang' dus enkel een extra papieren invuloefening wordt is het nodig dat het bevoegd gezag de uitkomsten kan vertalen naar besluitvorming en eventueel dwingend kan bijsturen.

Ook hier geldt dat bepalend is vanuit welke bevoegdheid en met welk belang provincie of gemeente regels stellen. Wordt een vergunning enkel geweigerd omdat een EOS handelt op de landelijke onbalansmarkt, dan stuit dit op de Energiewet. Maar wanneer blijkt dat de EOS lokale netcongestie verergert en concrete verduurzamingsplannen van bedrijven daarmee niet kunnen worden gerealiseerd, kan het wel nodig zijn om bij te sturen. Hoofdstuk 5 gaat nader in op die belangenafweging.

Verhouding Autoriteit Consument & Markt Prioriteringskader en Proces Eerder aanvragen

In 2026 is het gewijzigde ACM-prioriteringskader van kracht geworden. Dit geeft netbeheerders de mogelijkheid om bij een wachtrij vanwege netcongestie ontwikkelingen op basis van maatschappelijke prioriteit voorrang te geven. Woningbouw stond sinds juli 2026 in congestiegebieden ook op deze wachtrij, en gemeenten hadden de mogelijkheid om vanaf 1 oktober tot 10 jaar vooruit capaciteit aan te vragen voor deze plannen. Beide processen houden echter beperkt rekening met systeemgevolgen, en ruimtelijke effecten waaronder netuitbreiding. Bovendien kunnen netbeheerders geen voorwaarden verbinden aan prioriteit of eerder aanvragen. Wel kunnen deze processen invloed hebben op wanneer een project kan worden aangesloten en dus zal worden gerealiseerd. Het is aan te bevelen afstemming te zoeken tussen het prioriteringskader dat de netbeheerder hanteert en de weging door overheden om te beoordelen hoe deze zich per geval op elkaar aansluiten.

2.7 Toekomst en doorontwikkeling

Het Rijk bereidt een wetswijziging van de Omgevings- en Energiewet voor om decentrale overheden meer bevoegdheden te geven voor omgevingsrechtelijke sturing op het energiesysteem. Onderdeel daarvan is een landelijke instructieregel voor 'weging van het energiebelang' bij grote projecten. Voor projecten boven een nader te bepalen energetisch vermogen moeten gevolgen voor ontwikkeling van energie-infrastructuur verplicht afgewogen worden. Dit voorstel is beoogd in 2028 in werking te treden. De instructieregel uit de omgevingsverordening moet worden gezien als vooruitlopend op deze landelijke ontwikkeling. De nieuwe landelijke regels zorgen voor een robuustere grondslag.

3 Taken en rollen betrokken stakeholders

Figuur 1: overzicht stakeholders

3.1 Inleiding

De 'weging van het energiebelang' vraagt om afstemming tussen verschillende stakeholders. Ieder heeft in dat proces zijn eigen rol en verantwoordelijkheid. In deze paragraaf worden de hoofdrolspelers bij de toepassing van de 'weging van het energiebelang' geduid. Rolhelderheid is immers van cruciaal belang bij het succesvol toepassen van de 'weging van het energiebelang'.

3.2 Provincies

De provincie is de belangrijkste beleidsmatige drager van de weging van het energiebelang. Zij verankert de weging van het energiebelang in de omgevingsverordening en het bredere provinciale omgevingsbeleid, zoals de omgevingsvisie en het omgevingsprogramma. Vanuit deze rol bewaakt de provincie de ontwikkeling van een toekomstbestendig energiesysteem dat in samenhang met ruimtelijke ontwikkelingen wordt gerealiseerd.

Daarnaast ziet de provincie toe op de naleving van de provinciale instructieregel door gemeenten. Provinciale planadviseurs zijn betrokken bij beoordeling van plannen en de toepassing van de weging van het energiebelang.

Ten slotte kan de provincie ook optreden als partner bij gebiedsontwikkelingen, bijvoorbeeld bij grootschalige woningbouwlocaties of bedrijventerreinen. In die rol kan zij vroegtijdig meedenken over de energetische gevolgen van ontwikkelingen en het belang van een vroegtijdige weging adresseren.

3.3 Gemeente

De gemeente heeft een centrale positie in de uitvoering van de weging van het energiebelang. Voor veel besluiten van ontwikkelingen waarop de weging van het energiebelang van toepassing is, zoals woningbouwprojecten, zonneparken en elektriciteitsopslag, is de gemeente het bevoegd gezag en dus ook verantwoordelijk voor de motivering van het omgevingsplan.

De gemeente moet bij haar besluitvorming motiveren hoe rekening is gehouden met gevolgen voor het energiesysteem en op welke wijze is voldaan aan de provinciale instructieregel. Het bevoegd gezag is dus verantwoordelijk voor de motivering van de afweging van het energiebelang en de wijze waarop dit in de besluitvorming is betrokken. Daarnaast speelt zij in de praktijk vaak een regisserende rol doordat zij als eerste betrokken is bij nieuwe initiatieven. Tijdens vooroverleg kan de gemeente ervoor zorgen dat de gevolgen voor het energiesysteem vroegtijdig onderdeel worden van de planvorming.

Ook het gemeentelijke energiebeleid, bijvoorbeeld uit de omgevingsvisie, het omgevingsprogramma of het warmteprogramma, kan een rol spelen bij de beoordeling van ontwikkelingen. Daarnaast kan de gemeente de uitkomsten van de weging van het energiebelang juridisch borgen door via het omgevingsplan te sturen op de locatie, omvang en inrichting van ontwikkelingen en op maatregelen die de belasting van het energiesysteem beperken, voor zover deze betrekking hebben op de fysieke leefomgeving. Ook kunnen binnen de geldende wettelijke kaders vergunningvoorschriften worden gesteld of aanvullende afspraken met initiatiefnemers worden gemaakt, bijvoorbeeld over maatregelen die bijdragen aan een efficiënter gebruik van het elektriciteitsnet, zoals samenwerking met andere gebiedspartijen.

3.4 Netbeheerders

Netbeheerders (zowel TenneT als Stedin, Liander en WestlandInfra) beschikken over belangrijke informatie voor de uitvoering van de weging van het energiebelang. Zij hebben inzicht in de huidige en toekomstige capaciteit van het elektriciteitsnet, de aanwezige knelpunten, de mate van netcongestie en geplande investeringen in het netwerk. Deze kennis is draagt bij aan de beoordeling welke gevolgen ruimtelijke ontwikkelingen hebben voor het energiesysteem. Netbeheerders leveren daarmee belangrijke input voor de weging van het energiebelang.

Daarnaast hebben netbeheerders een wettelijke taak om aanvragen voor aansluiting en transport te behandelen. De uitkomst van de weging van het energiebelang verandert deze taak niet. Wel kunnen maatregelen die de belasting van het energiesysteem beperken bijdragen aan een betere en mogelijk snellere inpasbaarheid van een ontwikkeling.

3.5 Initiatiefnemers

Veel ontwikkelingen waarop de weging van het energiebelang van toepassing is, zoals windparken, zonneparken, EOS en datacenters, worden geïnitieerd door marktpartijen of burgers.

De rol van de initiatiefnemer verschilt per procedure.

- Bij een wijziging van het omgevingsplan ligt de verantwoordelijkheid voor de besluitvorming formeel bij de gemeente, maar kan de initiatiefnemer onderzoeken en onderbouwingen aanleveren. Wanneer een planwijziging plaatsvindt op verzoek van een initiatiefnemer, zal deze doorgaans een groter deel van de benodigde informatie verstrekken. De gemeente zal wel betrokken zijn bij afstemming met de netbeheerder.
- Bij een aanvraag voor een buitenplanse omgevingsplanactiviteit (BOPA) zal de initiatiefnemer in de praktijk meestal zelf de benodigde onderzoeken uitvoeren of laten uitvoeren, waaronder de gegevens die nodig zijn voor de weging van het energiebelang. Hieronder valt ook het overleg met de netbeheerder. Het ligt voor de hand om – met name bij grotere ontwikkelingen – hierover afspraken te maken.

3.6 Regio

De RES- of energieregio heeft geen formele rol bij de weging van het energiebelang. Wel kan de regio een belangrijke ondersteunende functie vervullen wanneer de gevolgen van een ontwikkeling gemeentegrensoverschrijdend zijn.

3.7 Het Rijk

Het Rijk heeft geen aangewezen rol bij iedere weging van het energiebelang, maar kan betrokken zijn wanneer nationale belangen aan de orde zijn. Dat kan zijn als initiatiefnemer, bijvoorbeeld bij defensieprojecten, als beleidsverantwoordelijke voor bepaalde sectoren of als bevoegd gezag voor grote energieprojecten zoals elektrolysers.

3.8 Tijdsverloop t.a.v. taken en rollen

De initiatiefnemer en de gemeente als bevoegd gezag zullen bij de meeste ontwikkelingen als eerste in overleg treden over een voorgenomen ontwikkeling. De netbeheerder zal in tijden van netcongestie ook relatief vroeg betrokken zijn bij de planvorming, zij het vanuit een andere rol zoals de accounthouders voor zakelijke klanten. Hoewel de omgevingsverordening vroegtijdige betrokkenheid van de provincie niet vereist, is dit wel aan te bevelen. Bijvoorbeeld door vroeg in de planvorming al een energietafel te beleggen waar de verschillende stakeholders in overleg treden. Met name bij energetisch omvangrijkere projecten zoals datacenters, windparken en grootschalige EOS kan dit zinvol zijn.

4 Het energiebelang in samenhang

4.1 Inleiding

De instructieregel is van toepassing op verschillende typen ontwikkelingen en maakt deel uit van een bredere context van de ruimtelijke ontwikkeling van de provincie. Dit vraagt om een overkoepelende visie op de manier waarop de weging in de praktijk toegevoegde waarde kan hebben.

In dit hoofdstuk wordt uiteengezet op welke wijze de weging van het energiebelang kan bijdragen aan een meer integrale verbinding tussen het energiesysteem en de ruimtelijke ontwikkeling, wat dat per fase betekent en welke vraag per fase steeds centraal staat tussen de verschillende betrokken partijen bij de weging van het energiebelang.

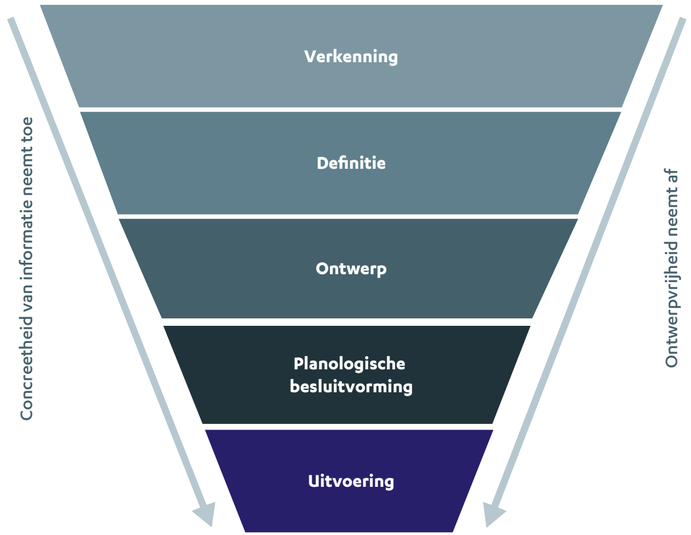
4.2 Samenhang in de tijd: het energiebelang vroegtijdig in de planvorming

Zoals in hoofdstuk 2 is beschreven, is de instructieregel primair een motiveringsplicht. De juridische weging vindt plaats bij het ruimtelijke besluit waarop de instructieregel van toepassing is. De praktische betekenis van die weging wordt echter mede bepaald door het moment waarop het energiebelang in de planvorming wordt betrokken. Het uitgangspunt is: hoe eerder hoe beter. Tegelijk verplicht de instructieregel daar niet toe.

Wanneer het energiebelang pas bij het opstellen van het omgevingsplan of de vergunning wordt meegewogen, zijn belangrijke keuzes over bijvoorbeeld locatie, programma, fasering en inrichting vaak al geheel of gedeeltelijk gemaakt. De ruimte om de uitkomsten van de weging van het energiebelang daadwerkelijk te laten doorwerken in de ontwikkeling kan dan beperkt zijn.

Daarom is de weging van het energiebelang niet alleen belangrijk bij de uiteindelijke motivering van het besluit, maar vooral ook in het eerder betrekken van het energiebelang bij de planvorming die daaraan voorafgaat. Informatie en afwegingen uit eerdere fasen kunnen dan doorwerken in gebiedsgerichte keuzes en uiteindelijk in de besluitvorming over concrete ontwikkelingen. De formele motivering vormt daarmee het sluitstuk van een afweging die al eerder in de beleidscyclus is begonnen.

Figuur 2 geeft schematisch weer hoe de mate van sturing zich kan ontwikkelingen gedurende de verschillende fasen, van verkenning tot uitvoering.

Maximale keuzeruimte
Locatie, programma en energieconcept liggen nog open; de energietoets levert hier de meeste waarde.

Uitgangspunten vastgelegd
Programma van eisen en ambities voor energie worden gekozen, in overleg met netbeheerder.

Uitwerking in het plan
Verkaveling, energieoplossing en netaansluiting krijgen vorm; bijsturen kost steeds meer.

Wijziging omgevingsplan of BOPA
Het bevoegd gezag weegt en motiveert het energiebelang in het besluit; hier landt de energietoets formeel.

Realisatie
Aanleg en aansluiting; de energiekeuzes liggen vast en zijn nauwelijks nog te wijzigen.

Hoe verder in het proces, hoe kleiner de keuzeruimte: vroegtijdige toepassing van de energietoets levert de meeste invloed op.

Figuur 2: Trechtering sturing op energiebelang

4.3 Samenhang in locatie: gebied en project

Voor de toepassing van de weging van het energiebelang zijn twee niveaus te onderscheiden: het projectniveau en het gebiedsniveau. De instructieregel stuurt op afzonderlijke projecten, maar tegelijk zijn de gevolgen niet zinvol af te wegen zonder een meer gebiedsgericht perspectief.

- Een woningbouwproject, bedrijventerrein of maatschappelijke voorziening kan afzonderlijk beperkt gevolgen hebben voor het energiesysteem, terwijl meerdere ontwikkelingen binnen hetzelfde stationsgebied gezamenlijk tot een knelpunt leiden. Omgekeerd kunnen ontwikkelingen elkaar juist versterken wanneer hun energieprofielen complementair zijn of wanneer lokale vraag en aanbod goed op elkaar kunnen worden afgestemd.
- Een gebiedsgerichte benadering maakt het mogelijk om niet alleen naar het afzonderlijke project te kijken, maar ook naar de samenhang met andere ontwikkelingen en de bestaande en toekomstige energie-infrastructuur. Daarbij kan worden bezien welke gezamenlijke energievraag ontstaat, welke netuitbreidingen zijn voorzien en welke functies of combinaties daarvan goed passen bij het energiesysteem. De inzichten die dit oplevert, kunnen vervolgens worden benut in de bredere beleidscyclus.

4.4 Drie momenten

Vroegtijdige afweging van het energiebelang heeft op de langere termijn meerwaarde, en sluit aan bij de doelstellingen van het provinciale beleid. Dit vraagt van gemeenten en provincie dat zij de weging van het energiebelang niet alleen organiseren rond het formele besluit waarop de instructieregel van toepassing is, maar de komende periode ook proactiever betrekken bij eerdere visie- en planvorming die betrekking heeft op ontwikkelingen die zijn genoemd in artikel 7.74a. Afwegingen die daar worden gemaakt, kunnen vervolgens doorwerken naar concrete ontwikkelingen en de uiteindelijke motivering van het ruimtelijke besluit waarmee het planologisch mogelijk wordt gemaakt. Zo kan de weging ook beter aansluiten bij bijvoorbeeld de bestaande beleidscyclus.

Tegelijkertijd zal de weging van het energiebelang ook handen en voeten moeten krijgen bij projecten waar dit – gelet op de fase waarin zij zich bevinden – (bijna) niet meer mogelijk is. Bijvoorbeeld omdat er al structurerende keuzes zijn gemaakt, of zelf omdat de planologische besluitvorming al bijna wordt doorlopen. De weging van het energiebelang kan daardoor aanvankelijk vooral het karakter hebben van een aanvullende motivering aan het einde van het proces, waarbij binnen de bestaande projectscope mogelijk nog slechts beperkte maatregelen kunnen worden getroffen om eventuele negatieve gevolgen voor het energiesysteem te beperken.

Grofweg zijn er een drietal momenten waarin de weging van het energiebelang toegepast zal worden. De concrete tijdlijn van projecten kan zich in de praktijk rond of ergens tussen deze momenten bevinden. Dit bepaalt welke vraag je centraal kunt stellen en welk deel van de inventarisatie en afweging op dat moment gemaakt kan worden.

4.4.1 Weging gekoppeld startend bij strategische visievorming (lange termijn)

Wat houdt het in?

- Centraal staat hoe ruimtelijke ontwikkelingen en het toekomstige gewenste energiesysteem op elkaar kunnen worden afgestemd.
- Dit betekent op (provinciaal of gemeentelijk) visie of programmaniveau voorziene systeemgevolgen al mee laten wegen. Dit biedt een basis om later op projectniveau initiatieven verder te kunnen toetsen op hun gevolgen voor het energiesysteem.
- Het is mogelijk om het bijbehorende onderzoek te trechteren. Bijvoorbeeld door juist in de verkenningsfase al te beoordelen wat, gelet op de ontwikkeling van het energiesysteem, een logische locatie is. Als blijkt dat dit logisch is kan in de definitie en ontwerpfase verder worden uitgewerkt hoe de impact met maatregelen zo klein mogelijk kan worden gehouden.

Wat vraag het van partijen?

- Bij deze weging staat niet zozeer de aansluitbaarheid of realiseerbaarheid van een ontwikkeling centraal, maar de verhouding tot het gewenste energiesysteem en de bijbehorende infrastructuur. Dit vraagt vanuit provincie en gemeente duidelijke visie en keuzes.
- Netbeheerders kunnen informatie verstrekken maar het visieniveau is qua tijdshorizon en concreetheid over de ontwikkelrichting nog dusdanig open dat deze informatie later in het proces zal moeten worden herijkt. Dit vraagt om een duidelijke afbakening welke informatie op welk moment nodig is om af te wegen.

Figuur 3: beleidscyclus in samenhang met weging van het energiebelang

4.4.2 Weging gekoppeld aan ontwerpfase (middellange/korte termijn)

Wat houdt het in?

- In deze fase staat vooral centraal hoe de voorziene energiegevolgen kunnen worden gekoppeld aan de scope van het project. Als de locatie niet meer kan worden heroverwogen, dan wellicht wel de uitvoering van het project (bv. netbewuster).
- Bepaalde maatregelen zijn nog te overwegen (zoals systeemdrager), maar wel sterker afhankelijk van andere factoren zoals ruimtelijke of economische uitvoerbaarheid.

Wat vraag het van partijen?

Samenwerking en welwillendheid om maatregelen binnen de scope van het ontwerp te integreren (bv. warmtevraag, mobiliteitsbehoefte, mogelijkheden flex).

4.4.3 Weging gekoppeld aan planologische besluitvorming (korte termijn)

Wat houdt het in?

- Bij projecten waarvan besluiten kort na de inwerkingtreding van artikel 7.74a ter inzage worden gelegd, is vroegtijdige afweging niet meer mogelijk. Centraal staat de motivering van de omgevingsplan/bopa en de vraag hoe binnen de scope van het project energiegevolgen zijn meegenomen en waar mogelijk aanvullende maatregelen zijn getroffen zodat zorgvuldig wordt omgegaan met de beschikbare capaciteit.
- Wat kan worden afgewogen zijn de doorlopen stappen, zoals afstemming met de netbeheerder, welke afspraken de initiatiefnemer voornemens is te maken met de netbeheerder en welke gevolgen voor transportcapaciteit te verwachten zijn.

Wat vraag het van partijen?

- Bereidheid om transparant te zijn over projectspecifieke energiegevolgen en details van het project door initiatiefnemer en/of netbeheerder.
- Vooral een beschrijvende en motiverende afweging bij het omgevingsplan/omgevingsvergunning.

De tabel laat zien hoe de rol en invulling van de weging van het energiebelang verandert naarmate een ontwikkeling verder in het planvormingsproces komt.

Tabel 4: De rol en invulling van de weging van het energiebelang verandert naarmate een ontwikkeling verder in het planvormingsproces komt

	Variant 1	Variant 2	Variant 3
Fase	Strategische visievorming	Ontwerpfase	Planologische besluitvorming
Tijdshorizon	Lange termijn	Middellange / korte termijn	Korte termijn
Centrale vraag	Past de ontwikkeling bij het gewenste toekomstige energiesysteem?	Hoe kan de ontwikkeling beter aansluiten op het energiesysteem?	Welke energiegevolgen heeft de ontwikkeling en hoe worden deze meegewogen?
Waarop kan nog worden gestuurd?	Locatiekeuze, programma, fasering, energiedrager, ruimtereserveringen	Ontwerp, inrichting, flexibiliteit, mobiliteit, warmtevoorziening, netbewuste maatregelen	Beperkte optimalisaties, afspraken met netbeheerder, motivering van keuzes
Karakter energietoets	Richtinggevend	Optimaliserend	Toetsend en motiverend
Wat vraagt dit van partijen?	Visie op het gewenste energiesysteem en de benodigde infrastructuur. Inzicht in toekomstige systeemontwikkeling.	Samenwerking tussen initiatiefnemer, overheid en netbeheerder om energie-effecten binnen de ontwerpscope te beperken.	Transparantie over energiegevolgen, netimpact, gemaakte keuzes en resterende effecten.

5 Inventarisatie gevolgen voor het energiesysteem

5.1 Inleiding

De inventarisatie van de gevolgen voor het energiesysteem vormt de basis van de weging van het energiebelang. Door inzicht te krijgen in de aard en omvang van de energievraag, de gevolgen voor het energiesysteem en de gevolgen van de ruimtelijke ontwikkeling van infrastructuur kan een belangenafweging worden gemaakt en vervolgens worden gemotiveerd hoe met het energiebelang rekening is gehouden.

Dit hoofdstuk beschrijft welke informatie nodig is om de gevolgen voor het energiesysteem te inventariseren en hoe deze informatie in verschillende fasen van de planvorming kan worden gebruikt. Ook wordt per stap beschreven welke stakeholder over deze informatie beschikt.

5.2 Moment en scope van inventarisatie

Zoals in hoofdstuk 4 is beschreven, kan het energiebelang al vóór het formele besluit in de planvorming worden betrokken.

5.3 Te doorlopen stappen voor inventarisatie

De weging van het energiebelang bestaat uit een aantal samenhangende stappen. Deze stappen bieden structuur voor het verzamelen en beoordelen van de informatie die nodig is voor de weging van het energiebelang. Hoewel sprake is van afzonderlijke stappen, hoeven deze niet altijd strikt na elkaar te worden doorlopen. Per type ontwikkeling en afhankelijk van in welke fase het project zich bevindt zal dit via maatwerk kunnen worden bepaald.

In de volgende paragrafen worden vijf stappen onderscheiden: het beschrijven van de ontwikkeling, het bepalen van de energiebehoefte, het onderzoeken van de gevolgen voor het energiesysteem, het verkennen van mogelijkheden om deze gevolgen te beïnvloeden en het wegen van het energiebelang. De stappen bouwen inhoudelijk op elkaar voort, maar kunnen gedurende het planvormingsproces worden aangevuld, verdiept of opnieuw worden doorlopen. Zo kunnen inzichten in het energiesysteem aanleiding geven om eerdere keuzes over de ontwikkeling of de energiebehoefte te herzien. Omgekeerd kunnen maatregelen om de gevolgen voor het energiesysteem te beperken al onderdeel zijn van het oorspronkelijke plan. Het stappenplan biedt daarmee houvast voor de weging van het energiebelang, zonder een strikt lineair proces voor te schrijven.

Figuur 4: Schematische weergave van de ruimte voor ontwerpkeuzes en de beschikbare informatie in de verschillende fasen van de planvorming.

5.4 Stap 1: Algemene beschrijving van de ontwikkeling

De centrale vraag die bij deze stap wordt beantwoord is welk type ruimtelijke ontwikkeling het betreft en wat de omvang en beoogde realisatietijd ervan zijn. Een goede afweging van de gevolgen voor het energiesysteem begint met een heldere bepaling van wat de voorgenomen ontwikkeling is. Te denken valt aan:

- Type ontwikkeling (woningbouw, bedrijventerrein, elektriciteitsopslagsysteem etc.)
- Locatie van de ontwikkeling
- Omvang van de ontwikkeling (bijvoorbeeld aantal woningen, oppervlakte, vermogen)
- Fasering van het project
- Initiatiefnemer van de ontwikkeling

Waarom nodig?

Informatie over het project is relevant voor het bepalen van de energiegevolgen en het moment dat die gevolgen zullen gaan optreden aan de hand van stap 2 en 3 hierna. Bijvoorbeeld de voorgenomen locatie, de omvang en het moment van ingebruikname.

5.5 Stap 2: Energiebehoefte van de ontwikkeling

Een belangrijke tweede stap in de weging van het energiebelang is het bepalen van de energiebehoefte van de voorgenomen ontwikkeling. Om de impact op het energiesysteem te kunnen bepalen, is inzicht nodig in het beroep dat deze ontwikkeling op het energiesysteem doet. Daarbij gaat het niet alleen om de hoeveelheid energie die wordt afgenomen of opgewekt, maar ook de aard van de energievraag, het energieprofiel en welke energiedragers worden gebruikt.

5.5.1 Type energiegebruik

Het is belangrijk om helder te beschrijven welk type energiegebruik van toepassing is op de ruimtelijke ontwikkeling. Hierbij maken we een onderscheid tussen afname, invoeding, en afname én invoeding. Afname staat voor hoeveel energie een ontwikkeling van het elektriciteitsnet verbruikt. Invoeding gaat over de hoeveelheid energie die een ontwikkeling teruglevert aan het net.

Tabel 5 bevat voorbeelden van ruimtelijke ontwikkelingen die doorgaans binnen een bepaald type energieverbruik vallen. Deze indeling is indicatief; afhankelijk van de specifieke kenmerken kan een ontwikkeling in de praktijk afwijken. Beoordeel daarom altijd zelf welk type energieverbruik van toepassing is op jouw ruimtelijke ontwikkeling.

Om afname te bepalen zijn voor verschillende type ontwikkelingen kengetallen beschikbaar. Netbeheer Nederland heeft deze beschikbaar ten behoeve van de toekomstscenario's die zij hanteren in de Integrale Infrastructuurverkenningen 2030-2050. (Bron: Integrale infrastructuurverkenning 2030-2050, Netbeheer Nederland (2023)). Een aangepaste versie zal later in 2026 worden gepubliceerd.

Tabel 5: type energiegebruik

Type energiegebruik	Voorbeelden van ontwikkelingen
Afname	Woonwijken, bedrijventerreinen, kantoren, voorzieningen
Invoeding	Zonneparken, windparken
Afname én invoeding	Elektrolysers, elektriciteitsopslagsysteem, laadplein met solar-carports.

5.5.2 Benodigde of mogelijke energiedragers

De energiebehoefte van een ruimtelijke ontwikkeling kan door verschillende energiedragers worden vervuld. Welke energiedragers worden ingezet is van invloed op de benodigde infrastructuur en de gevolgen van verschillende onderdelen van het energiesysteem. Zo kan een woonwijk elektriciteit nodig hebben voor apparaten en warmte voor warmtevoorziening en warm tapwater. En bepaalde bedrijven op een bedrijventerrein kunnen zowel elektriciteit als gas nodig hebben voor zowel hun gebouwgebonden als procesgebonden energiegebruik.

De volgende energiedragers kunnen aan de orde zijn:

- Elektriciteit
- Warmte
- Gas
- Waterstof
- Koolstof

Benodigde informatie en wie beschikt daarover?

Bij het bepalen van de energiebehoefte van de ontwikkeling ligt het primaat om informatie te verzamelen bij de initiatiefnemer. Denk aan gegevens over de ontwikkeling zelf, maar ook kengetallen over het aansluitvermogen, energiegebruik en verwacht piekvermogen. Eventueel kan de initiatiefnemer gebruik maken van extern energieadvies of van eigen energieadviseurs.

Het is belangrijk om inzicht te krijgen in welke energiedrager(s) relevant zijn voor de ruimtelijke ontwikkeling. Bij ontwikkelingen waarbij meerdere energiedragers worden ingezet is het daarnaast van belang om de onderlinge afhankelijkheden te beschrijven. Keuzes voor een energiedrager kunnen namelijk gevolgen hebben voor de benodigde capaciteit en infrastructuur van een andere energiedrager. Bijvoorbeeld als in de warmtevoorziening wordt voorzien door elektriciteit in plaats van warmte, of andersom. Ditzelfde kan gelden bij de warmtevoorziening van glastuinbouw.

De benodigde en mogelijke energiedragers zijn sterk afhankelijk van het type ruimtelijke ontwikkeling en de locatie. Dat geldt in het bijzonder voor waterstof en koolstof, en in mindere mate warmte.

5.5.3 Omvang van de energiebehoefte

Beschrijf de omvang van de energiebehoefte van het initiatief zo concreet mogelijk. Dit geeft inzicht in de belasting van het energiesysteem en helpt bij het beoordelen van de gevolgen. De energiebehoefte bestaat uit:

- Het vermogen van de aansluiting (in MWh)
- Het verwachte jaarlijkse energiegebruik (in MWh)
- Het opwekvermogen (in MW). Dit is enkel van toepassing als de ontwikkeling opwekvermogen heeft van eigen voorzieningen, zoals zonnepanelen of windturbines.
- Opslagcapaciteit (in MW). Dit is van toepassing op het moment dat energieopslag onderdeel uitmaakt van de ontwikkeling.

5.5.4 Energieprofiel

Iedere ontwikkeling heeft een bepaald energieprofiel, dat vaak samenhangt met het type energiegebruik. Zonneparken voeden elektriciteit in als de zon schijnt. Woningen nemen elektriciteit of warmte af, vooral vroeg in de ochtend en in de avonduren. Het energieprofiel geeft inzicht in de momenten waarop energie wordt afgenomen van of ingevoed op het net. Deze informatie is van belang om te kunnen beoordelen in hoeverre het initiatief aansluit bij de beschikbare netcapaciteit op gezette tijden en welke mogelijkheden er zijn om de belasting van het energiesysteem te beperken. Onderzoek of het energieprofiel zo kan worden afgestemd dat de belasting van het elektriciteitsnet tijdens de ochtendspits (07.00-09.00 uur) en avondpiek (17.00-21.00 uur) zoveel mogelijk wordt beperkt.

Beschrijf het energieprofiel aan de hand van de volgende kenmerken:

- Gemiddeld dagprofiel. Beschrijf op welke momenten van de dagen naar verwachting energie wordt afgenomen en, indien van toepassing, wanneer energie wordt opgewekt en teruggeleverd aan het net.
- Verwacht piekvermogen. Geef aan wat het maximale vermogen is dat het initiatief naar verwachting tegelijkertijd afneemt of invoedt. Het gaat hier dus om de uitschieters binnen je dagprofiel. Piekvermogens zijn bepalend voor de benodigde netcapaciteit en kunnen een belangrijke oorzaak zijn van netcongestie.
- Maak mogelijkheden inzichtelijk van flexibiliteit in vraag of aanbod. Beschrijf in hoeverre de energievraag of -opwekking in tijd kan worden verschoven. Denk bijvoorbeeld aan het (slim) laden van voertuigen buiten piekuren of het aanpassen van productieprocessen.
- Seizoensinvloeden. Beschrijf of er gedurende het jaar sprake is van grote verschillen in energieverbruik of -opwekking. Logischerwijs neemt over het algemeen het energieverbruik gemiddeld toe in de winter, maar het gaat hier om seizoensgebonden patronen die specifiek zijn voor het initiatief. Denk aan een zonnepark dat in de zomer aanzienlijk meer elektriciteit opwekt dan in de winter.

Achtergrondinformatie over het lezen en gebruiken van een energieprofiel staat in de toelichting van Enexis over het energieprofiel. Gestandaardiseerde verbruiksprofielen per verbruikersklasse zijn beschikbaar via de Energiedatawijzer. Wanneer mobiliteit een substantieel deel van de energievraag vormt, biedt de Outlook van ElaadNL prognoses en laadprofielen tot op buurtniveau.

5.6 Stap 3: Gevolgen voor energiesysteem

De energiebehoefte en het bijbehorende energieprofiel van een ontwikkeling bepalen niet automatisch welke gevolgen er zijn voor het energiesysteem. De daadwerkelijke gevolgen zijn grotendeels afhankelijk van de kenmerken en beschikbare capaciteit van het energiesysteem waarop de ontwikkeling aansluit en het gebied waar dat plaatsvindt.

Vanaf deze stap is de netbeheerder nauw betrokken. De mate van betrokkenheid kan samenhangen met de voorziene systeemimpact van de ontwikkeling. De realisatie van een EOS van 20 MW rechtvaardigt een nauwere betrokkenheid van de netbeheerder bij de planvorming dan bijvoorbeeld de realisatie van 200 woningen. Dit vraagt om maatwerkafspraken.

5.6.1 Analyse energiesysteem

Het eerste deel van deze stap is het verkrijgen van inzicht in de kenmerken van het desbetreffende energiesysteem op locatie. Er zijn veel openbare bronnen beschikbaar. Bijvoorbeeld via www.energie.data.

- Beschikbare transportcapaciteit voor afname en invoeding. Dit kan bijvoorbeeld via de capaciteitskaart van Netbeheer Nederland: https://data.partnersinenergie.nl/capaciteitskaart/rnb/afname. Dit geeft inzicht in de mate waarin het energiesysteem ruimte biedt voor nieuwe energievraag en/of teruglevering. Tegelijkertijd is dit een momentopname, om verder in de toekomst te kijken zal nader overleg nodig zijn met de netbeheerder.
- Locatiegerichte analyse nettopologie. Hierdoor wordt duidelijk waar aansluiting wordt gerealiseerd en welke gebiedsgerichte samenhang er is met andere ruimtelijke ontwikkelingen.
- Geplande uitbreidingen en verzwaringen van het energiesysteem. Deze staan in de investeringsplannen van de netbeheerders: Stedin, Liander en Westland Infra. Ook de impact van eventuele netuitbreidingen door TenneT speelt hier een rol: mogelijk leidt dat op termijn tot extra capaciteit door Liander en Stedin en dus meer ruimte op de laag- en middenspanningsnetten.
- Mogelijkheden voor toekomstige uitbreidingen en verzwaringen. Op strategisch niveau geeft het pMIEK Zuid-Holland en pMIEK Projectenkaart inzicht in de projecten die de provincie en de netbeheerders prioriteren.
- Relevante uitkomsten uit congestieonderzoeken of systeemanalyses. Per netbeheerder te vinden bij TenneT, Stedin, Liander en Westland Infra. Deze uitkomsten bieden inzicht in de verwachte belasting van het energiesysteem en eventuele aandachtspunten voor de ontwikkeling.

‘Opvatting van de netbeheerder’

Artikel 7.74a, lid 4, beschrijft dat in de motivering de opvatting van de netbeheerder dient te worden meegenomen. De netbeheerder beschikt over relevante informatie om de impact van het energieprofiel op het energiesysteem te beoordelen. Denk daarbij aan de volgende informatie:

- **De impact van de ontwikkeling in relatie tot de beschikbare transportcapaciteit voor afname en invoeding.** Dit inzicht richt zich op gebiedsniveau, zowel korte als middellange termijn.
- **Effecten geplande netuitbreidingen en uitbreidingsmogelijkheden.** Wat zijn de mogelijkheden om de capaciteit in de toekomst verder te vergroten en wat betekent dit voor de ontwikkeling?
- **Gebiedsgerichte systeemanalyse.** Dit betreft inzicht in gebieden waar de optelsom van bestaande en toekomstige ontwikkelingen mogelijk leidt tot mismatch tussen vraag en aanbod van capaciteit.

Bij de motivering van het omgevingsplan zal moeten blijken dat deze informatie is uitgewisseld en dat er overleg is geweest over de mogelijke gevolgen.

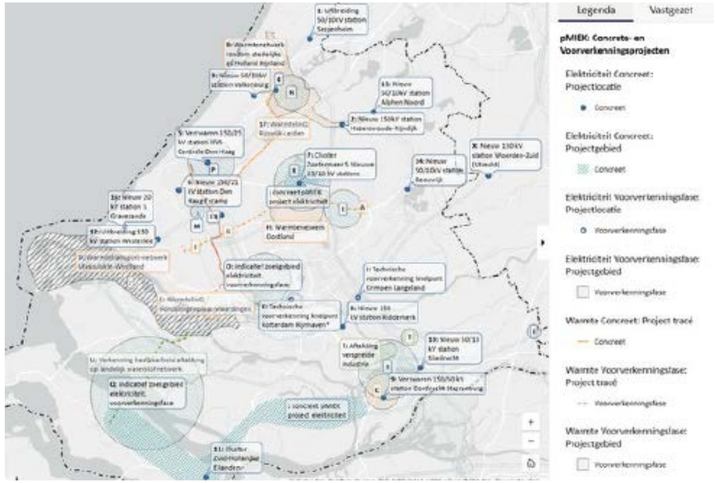
5.6.2 Afstemming netbeheerder over systeemimpact in relatie tot de beoogde ontwikkeling

Nadat inzicht is verkregen in het energiesysteem, kan worden beoordeeld welke gevolgen de ontwikkeling daarvoor heeft. Voor een duiding ervan in relatie tot het specifieke project of gebied is nadere afstemming met de netbeheerder nodig. Daarbij wordt bezien hoe de energiebehoefte en het energieprofiel van de ontwikkeling zich verhouden tot de beschikbare en toekomstige capaciteit van het energiesysteem, rekening houdend met de beoogde locatie en het moment van realisatie.

De vraag die in de afstemming met de netbeheerder centraal staat, betreft de systeemimpact van de ontwikkeling. Daarbij wordt in ieder geval gekeken naar:

- Impact van het project op de beschikbare capaciteit van het net op locatie.
- De scenario’s waarin dit leidt tot extra energie-infrastructuur, zoals aansluitingen, stations of transportleidingen.
- Hoe de ontwikkeling zich verhoudt tot andere bestaande en toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen die gebruikmaken van hetzelfde energiesysteem.

De gegevens van een gemeente en/of initiatiefnemer zijn hierbij de input. De bovenstaande vragen kunnen vervolgens aan de hand van een gebiedsgerichte systeemanalyse op basis van informatie van de netbeheerder worden gestandaardiseerd en tot verschillende uitkomsten leiden. Zo kan blijken dat (voorlopig) onvoldoende capaciteit beschikbaar is om de ontwikkeling op de voorziene wijze te realiseren. Maar er kan ook voldoende capaciteit beschikbaar zijn, terwijl de ontwikkeling wel een groot deel van de resterende capaciteit benut of aanleiding geeft tot een uitbreiding van de infrastructuur die vanuit het energiesysteem minder efficiënt is of nog niet is voorzien in het investeringsplan.

Figuur 5: Uitsnede pMIEK-projectenkaart Zuid-Holland. De kaart toont concrete projecten met een aangewezen locatie of projectgebied, en indicatieve zoekgebieden die nog in de voorverkenningsfase zitten.

Deze analyse gaat daarmee verder dan het klanttraject bij de netbeheerder, dat zich richt op de aansluiting en transportcapaciteit van het individuele initiatief. Voor de ruimtelijke afweging zijn ook de bredere gevolgen voor het energiesysteem en andere ontwikkelingen in het gebied relevant.

Bij de systeemanalyse kan afhankelijk van het type ontwikkeling ook afstemming met landelijk netbeheerder TenneT nodig zijn. Dit hangt af van het gevraagde elektrisch vermogen, de locatie en de mogelijke effecten op hogere netvlakken en zal per geval moeten worden beoordeeld.

5.7 Stap 4: Mogelijkheden om gevolgen te beïnvloeden

Verschillende keuzes gedurende het planvormingsproces kunnen bijdragen aan een efficiënter energiesysteem en het beperken van ruimtebeslag van dat systeem.

Onderzoek en weeg af welke mogelijkheden er zijn om de gevolgen voor het energiesysteem te beïnvloeden en maak in de weging van het energiebelang inzichtelijk hoe deze afweging tot de uiteindelijke conclusie heeft geleid. Relevant zijn hierbij ook de Leidende principes (paragraaf 6.3).

Verken de volgende mogelijkheden:

- Locatie en ontwikkelkeuze. Past de ontwikkeling in het desbetreffende energiesysteem of zijn er ook alternatieve locaties of andere ontwikkelvarianten mogelijk?
- Fasering van de ontwikkeling. Onderzoek of de ontwikkeling gefaseerd kan worden gerealiseerd, zodat de energievraag beter aansluit op de beschikbare capaciteit van het energiesysteem en/of benodigde infrastructuur tijdig kan worden uitgebreid of beter kan worden benut.
- Optimalisatie van energiebehoefte en energiedrager. Onderzoek hoe de energievraag kan worden beperkt en welke energiedragers het meest passend zijn. Kijk bijvoorbeeld naar de samenhang met een lokaal warmteprogramma: komt er collectieve warmte in de buurt of zijn er bronnen geïnventariseerd?
- Maatregelen via flexibiliteit en systeemoplossingen. Verken mogelijkheden om vraag, opwek en opslag beter op elkaar af te stemmen. Denk bijvoorbeeld aan energieopslag, slimme sturing, of het verschuiven van energieverbruik naar momenten waarop meer capaciteit beschikbaar is.
- Contractvorm en capaciteitsafspraken. Onderzoek welke afspraken over transportvermogen mogelijk zijn. Denk hierbij aan flexibele contractvormen zoals een capaciteitsbeperkend contract of andere congestieverzachtende maatregelen. Ook samenwerking met andere partijen binnen een energiehub[2] kan tot de mogelijkheden behoren.

NB. Bovenstaande maatregelen kunnen worden overwogen als uit de systeemanalyse van paragraaf 5.5. blijkt dat er ongewenste gevolgen optreden. Maar het is ook mogelijk dat de maatregelen al onderdeel vormen van het plan en daarmee de energiebehoefte en het – profiel voorafgaand aan de systeemanalyse. In dat geval zullen zij leiden tot de uitkomst dat de gevolgen beperkt zijn. Een woonwijk die netbewust wordt ontwikkeld zal immers leiden tot de conclusie dat een beperkt beroep op schaarse netcapaciteit op piekmomenten behoeft te worden gedaan. En dat extra infrastructuur – behalve binnen de ontwikkelingslocatie zelf – niet nodig is. Gelet op de schaarste aan capaciteit en ruimte voor energie-infrastructuur is het bovendien in algemene zin wenselijk om ontwikkelingen zo efficiënt mogelijk in het energiesysteem in te passen.

2 Een lokale samenwerking waarin meerdere partijen energieopwek, opslag en verbruik op elkaar afstemmen, met als doel vraag en aanbod beter op elkaar aan te laten sluiten en het energiesysteem efficiënter te benutten.

6 Wegen gevolgen voor het energiesysteem

6.1 Inleiding

Na afronding van de inventarisatie beschikt het bevoegd gezag over de informatie die nodig is om het energiebelang mee te wegen in de besluitvorming. Er is bijvoorbeeld duidelijkheid over hoe de ontwikkeling op gebiedsniveau leidt tot knelpunten in de beschikbare capaciteit. Of dat het aannemelijk is dat extra infrastructuur nodig is. De volgende stap is het bepalen welk gewicht aan de gevolgen voor het energiesysteem wordt toegekend en hoe deze zich verhouden tot de overige belangen die in de ruimtelijke afweging een rol spelen.

Bij een wijziging van het omgevingsplan of een omgevingsvergunning voor een buitenplanse omgevingsplanactiviteit moet sprake zijn van een evenwichtige toedeling van functies aan locaties. Dat is het overkoepelend kader om de gevolgen te wegen. De gevolgen voor het energiesysteem zijn daarbij niet op voorhand doorslaggevend. Het bevoegd gezag moet deze gevolgen wegen in samenhang met de overige belangen in de fysieke leefomgeving en opgaven die bij de ontwikkeling spelen. De uitkomst is afhankelijk van de omstandigheden van het concrete geval en van de betekenis die het energiebelang daarin heeft. Artikel 7.74a verplicht het bevoegd gezag om het energiebelang bij de besluitvorming te betrekken, maar schrijft niet voor welk gewicht daaraan moet worden toegekend of hoe dit belang zich verhoudt tot de overige belangen in de ruimtelijke afweging. Het is aan het bevoegd gezag om deze integrale belangenafweging te maken en te motiveren.

Dit rechtvaardigt een separaat hoofdstuk waarin beknopt wordt ingegaan op hoe het bevoegd gezag (doorgaans de gemeente) deze gevolgen zou kunnen wegen. We bouwen daarin verder op de stappen die in vorig hoofdstuk zijn onderscheiden.

Gevolgen kunnen vaak ook buiten de gemeentegrenzen optreden omdat energie-infrastructuur niet samenvalt met gemeentegrenzen. Bij het wegen van gevolgen zal in de praktijk ook afstemming nodig zijn met buurgemeenten, mogelijk met aanvullende rol vanuit de RES-regio of provincie.

6.2 Stap 5: Waarde toekennen aan de voorziene energiegevolgen

Nadat de gevolgen voor het energiesysteem zijn geïnventariseerd, rijst de vraag welk gewicht aan die gevolgen moet worden toegekend. Daarbij zijn in het bijzonder twee aspecten van belang.

1. Omvang van de systeemvraag

Aan de omvang van de systeemvraag kunnen verschillende conclusies worden verbonden. Gaat het bijvoorbeeld om een datacenter van 10 MW of een bedrijfshal met een aansluiting van 200 Kw? Bij de eerste zijn gebiedsgerichte, ruimtelijke gevolgen goed vast te stellen en te onderbouwen. Bij het tweede wellicht niet, waardoor daar ook minder gewicht aan kan worden toegekend.

2. Aard en omvang van de voorziene gevolgen op de betreffende locatie

Wanneer aannemelijk is dat de systeemvraag gevolgen kan hebben, staan twee vragen centraal. Bij beide gaat het uiteindelijk om hetzelfde: welke gevolgen voor het energiesysteem laten zich uiteindelijk ruimtelijk vertalen?

a. Leidt de ontwikkeling op deze locatie tot knelpunten in het energiesysteem?
Uit de inventarisatie en de inbreng van de netbeheerder kan blijken dat de benodigde capaciteit niet of niet tijdig beschikbaar is. Dit kan gevolgen hebben voor de uitvoerbaarheid van de ontwikkeling zelf en, waar dat voldoende concreet kan worden onderbouwd, voor andere voorziene ontwikkelingen in hetzelfde gebied.

Bij de weging kan worden betrokken in hoeverre de ontwikkeling aansluit bij het beleid voor het gebied en het bijbehorende energiesysteem. Ook kan relevant zijn of vraag en aanbod op de betreffende locatie goed op elkaar aansluiten en daarmee bijdragen aan een efficiënter gebruik van het energiesysteem.

b. Leidt de ontwikkeling op deze locatie tot uitbreiding van de energie-infrastructuur en is die niet of niet tijdig in te passen?
Wanneer verzwaring van bestaande infrastructuur of aanleg van nieuwe infrastructuur nodig is, kan dit leiden tot extra ruimtebeslag. Denk aan kabeltracés, distributieruimten of een nieuw of uitgebreid station. Die ruimte is vervolgens niet meer beschikbaar voor andere functies, zoals wonen, werken, groen of water.

Daarvoor moet worden bezien hoe een dergelijke uitbreiding zich verhoudt tot de ontwikkeling van het energiesysteem op langere termijn. Past de uitbreiding binnen bijvoorbeeld de investeringsplannen van de netbeheerder (Stedin, Liander, Westland Infra) en het pMIEK, dan is het ruimtebeslag daarvan doorgaans al ergens voorzien en ligt inpassing voor de hand. Hiervoor is contact met de netbeheerder nodig (zie ook stap 3 hiervoor). Leidt de ontwikkeling tot uitbreiding buiten die voorziene ontwikkeling, dan is sprake van een nieuwe ruimteclaim en vraagt de locatiekeuze om een nadere motivering. Daarbij speelt ook de beschikbare fysieke ruimte een rol. In gebieden waar die ruimte schaars is, kan uitbreiding van energie-infrastructuur ten koste gaan van andere functies of ruimtelijk moeilijk inpasbaar zijn. Als extra infrastructuur niet inpasbaar is zal moeten worden gekeken naar mogelijkheden om de effecten op de groei van die infrastructuur te beperken. Overigens kan de conclusie ook zijn dat er extra infrastructuur nodig is maar dat die wel goed passend is bij de gewenste ontwikkeling van het energiesysteem (bijvoorbeeld omdat deze op de beoogde locatie kan bijdragen aan meer systeem-efficiëntie).

Een individuele activiteit zal doorgaans niet zelfstandig een uitbreiding triggeren; die volgt vaker uit de optelsom van ontwikkelingen die op het net worden aangesloten. Bij grotere ontwikkelingen kan wel aannemelijk worden gemaakt dat zij tot extra infrastructuur leiden, bijvoorbeeld een datacenter in een gebied waar nog beperkt transportcapaciteit beschikbaar is. Is dat verband niet aantoonbaar, dan kan aan dit gevolg ook geen gewicht worden toegekend. Wel weegt mee of binnen de ontwikkeling netbewust wordt ontwikkeld: dat beperkt het aandeel in de optelsom die op termijn tot uitbreiding leidt.

Voorbeeld: 60 MW, één gegadigde

Stel bijvoorbeeld dat uit informatie over de ontwikkeling van het elektriciteitsnet blijkt dat in een bepaald gebied op termijn 60 MW aanvullende capaciteit beschikbaar komt. Wanneer één EOS deze 30 MW van deze capaciteit vraagt, kan dit gevolgen hebben voor de mogelijkheden om in hetzelfde gebied andere ontwikkelingen te realiseren. Woningbouw, bedrijvigheid of maatschappelijke voorzieningen kunnen daardoor mogelijk niet, later of slechts onder andere voorwaarden tot ontwikkeling komen.

De relevante vraag is dan niet of het EOS technisch kan worden aangesloten. Voor de ruimtelijke belangenafweging is vooral van belang wat het mogelijk maken van die ontwikkeling betekent voor andere gewenste functies in het gebied.

Dit betekent nadrukkelijk niet dat een gemeente de beschikbare transportcapaciteit verdeelt. De toekenning van aansluit- en transportrechten behoort tot de verantwoordelijkheid van de netbeheerder. Het bevoegd gezag maakt een andere afweging: welke functies worden ruimtelijk op een locatie mogelijk gemaakt en welke gevolgen heeft die keuze voor de fysieke leefomgeving en de verdere ontwikkeling van het gebied?

6.3 Stap 6: Gevolgen plaatsen binnen het (provinciaal) beleid

6.3.1 Het belang van beleid in de weging

Bij het wegen van de gevolgen vormt bestaand beleid een belangrijk aanknopingspunt. Daarvoor zijn verschillende redenen:

- Specifiek beleid voor ruimtelijke ontwikkelingen zoals bedrijventerreinen, duurzame opwek of datacenters biedt inhoudelijke uitgangspunten voor de beoordeling en voorkomt dat het energiebelang bij iedere ontwikkeling los van bredere beleidskeuzes wordt gewogen. Dit beleid geeft richting aan de vraag waar en onder welke voorwaarden dergelijke ontwikkelingen wenselijk zijn. De weging van het energiebelang vult deze bestaande beleidsmatige afweging aan. Uit de inventarisatie kan bijvoorbeeld blijken dat een ontwikkeling leidt tot een forse uitbreiding of aanpassing van de energie-infrastructuur, dat aanvullende ruimtelijke reserveringen nodig zijn of dat een ontwikkeling op een andere locatie beter inpasbaar is binnen het energiesysteem. Het energiebelang wordt daarmee onderdeel van de bredere ruimtelijke belangenafweging.
- Specifiek beleid voor het energiesysteem kan daarnaast bijdragen aan meer gerichte gebiedsgerichte afweging van gevolgen van individuele ontwikkelingen. Bij een individuele activiteit staat in eerste instantie de vraag centraal welke gevolgen die concrete ontwikkeling heeft voor het energiesysteem en welk gewicht daaraan binnen de belangenafweging toekomt. Door echter op gebiedsniveau niet scherp te hebben welk energiesysteem (in de toekomst) en bijbehorende functies gewenst zijn, is niet altijd een goede afweging te maken van de gevolgen van deze individuele ontwikkelingen. Een individueel initiatief kan bijvoorbeeld zichtbaar maken dat op een bepaalde locatie structurele knelpunten ontstaan of dat voor een bepaald type ontwikkeling aanvullende energie-infrastructuur nodig is. Wanneer dergelijke gevolgen een bredere betekenis hebben dan alleen voor het concrete initiatief, kunnen zij aanleiding vormen voor nieuwe of aangepaste beleidskeuzes.

Tabel 6: Leidende principes uit het Toekomstbeeld Energiesysteem Zuid-Holland 2050

Leidend principe	Toelichting	Voorbeeld
1. Verminder de energievraag	De schoonste en goedkoopste energie is de energie die niet hoeft te worden opgewekt. Energiebesparing staat daarom voorop.	Woningen worden beter geïsoleerd, waardoor minder warmte nodig is en het warmtenet kleiner kan worden gedimensioneerd.
2. Wek energie lokaal op waar mogelijk	Benut lokale duurzame bronnen voordat energie van elders wordt ingevoerd.	Een project combineert zonnepanelen op daken met geothermie voor de warmtevoorziening van een woonwijk.
3. Gebruik de meest passende energiedrager	Niet elke toepassing vraagt dezelfde vorm van energie. Kies de energiedrager die technisch en maatschappelijk het meest logisch is.	Een bedrijventerrein met vooral kleinschalige bedrijvigheid wordt niet aangesloten op een waterstofnetwerk.
4. Verbind vraag en aanbod zo lokaal mogelijk	Energie moet zoveel mogelijk dichtbij de bron worden gebruikt om transportverliezen en netbelasting te beperken.	Restwarmte van een datacenter wordt ingezet voor de verwarming van nabijgelegen woningen.
5. Benut infrastructuur optimaal	Maak maximaal gebruik van bestaande netwerken en ruimte voordat nieuwe infrastructuur wordt aangelegd.	Gebruik van cable pooling bij realisatie van een batterij en zonnepark.
6. Zorg dat het energiesysteem toegankelijk blijft voor iedereen	De energietransitie moet betaalbaar en bereikbaar blijven voor inwoners en bedrijven.	Project maakt een slimme vorm van samenwerking tussen bedrijven mogelijk om daarmee te verduurzamen.
7. Ontwikkel energie en ruimte in samenhang	Keuzes voor energievoorziening hebben ruimtelijke gevolgen en moeten vroeg in gebiedsontwikkeling worden meegenomen.	Bij de ontwikkeling van een nieuwe woonwijk wordt direct ruimte gereserveerd voor elektriciteitsstations, warmte-infrastructuur en energieopwekking.

6.3.2 Provinciaal beleid: leidende principes

Artikel 7.74a vraagt specifiek om te motiveren hoe rekening is gehouden met de leidende principes uit het Toekomstbeeld. Niet alle principes sluiten goed aan op de focus van de instructieregel, zodat per ontwikkeling kan worden beoordeeld welke principes zijn toegepast en waartoe dat heeft geleid.

Resultaat is dat beter inzichtelijk wordt gemaakt hoe ruimtelijke ontwikkelingen aansluiten bij het bestaande provinciaal energiebeleid.

6.3.3 Gemeentelijk beleid

Ook gemeenten beschikken over beleid dat relevant kan zijn in de te maken afweging. Initiatieven (ook die van netbeheerders) kunnen een nationaal of gemeente-/regio-overschrijdend belang hebben, bijvoorbeeld TDTR-contracten van de nationale netbeheerder. Dit initiatief kan bij toetsing stuiten op een ongewenste impact op het lokale energiesysteem. Dit vergt ook een afweging in de ruimtelijke puzzel.

Omgevingsvisie of -programma: hierdoor kan beter inzichtelijk worden gemaakt welke ruimtelijke ontwikkelingen gepland zijn in het gebied waar de ontwikkeling gepland is die gevolgen heeft voor het energiesysteem.

Een belangrijk voorbeeld is het **energieprogramma**. Hierin kan de gemeente keuzes maken over de ontwikkeling van het lokale energiesysteem, bijvoorbeeld over energie-infrastructuur, verduurzaming, opwek, opslag en de samenhang tussen ruimtelijke ontwikkelingen en energiegebruik. Deze uitgangspunten kunnen worden betrokken bij de beoordeling van nieuwe ontwikkelingen.

Daarnaast is het **warmteprogramma** relevant. Daarin maakt de gemeente gebiedsgerichte keuzes over de toekomstige warmtevoorziening. Het kan daarmee richting geven aan de vraag welke warmteoplossingen in een gebied zijn voorzien en welke gevolgen een nieuwe ontwikkeling heeft voor de bestaande of toekomstige energie-infrastructuur.

Gemeentelijk beleid helpt zo om de gevolgen voor het energiesysteem niet uitsluitend per individueel initiatief te beoordelen, maar te plaatsen binnen eerder gemaakte keuzes over de ontwikkeling van het energiesysteem.

7 Voorbeeldcasussen

De instructieregel heeft een brede reikwijdte en kan moeten worden toegepast bij zeer verschillende typen ruimtelijke ontwikkelingen. Een uniforme toepassing is daarom niet goed toepasbaar en niet wenselijk. Binnen de kaders van het artikel uit de omgevingsverordening zal per type ontwikkeling een maatwerkproces moeten worden doorlopen, waarbij afhankelijk van het type.

Om meer inzicht te bieden in de toepassing van de weging van het energiebelang bevat dit hoofdstuk een aantal voorbeeldcasussen. De casussen zijn fictief en dienen uitsluitend ter illustratie voor het te doorlopen proces en de mogelijke inhoudelijke afweging. We herhalen daarbij niet de stappen uit het stappenplan, maar beschrijven op hoofdlijnen het proces en de belangrijkste casusspecifieke inhoudelijke uitgangspunten.

7.1 Casus 1: woningbouw

7.1.1 Casus

Een gemeente wil aan de rand van een bestaande kern een nieuwe woonwijk realiseren met circa 800 woningen en bijbehorende voorzieningen zoals een school, supermarkt, cultureel centrum en sporthal.

De ontwikkeling leidt tot een aanzienlijke energievraag voor woningen, voorzieningen, mobiliteit en openbare ruimte. De ambitie is om de wijk aardgasvrij en duurzaam te ontwikkelen door onder andere de woningen aan te sluiten op een aantal warmte-koudeopslagsystemen (WKO's). Tegelijkertijd is het ook nog een optie dat deze WKO's gekoppeld worden in een collectief warmtesysteem voor de gehele wijk. De ontwikkeling vindt gefaseerd plaats omdat meerdere ontwikkelaars in het gebied ontwikkelen.

Voor fase 1 en 2 is al een definitief ontwerp beschikbaar en wordt een omgevingsplanwijziging voorbereid. Daarvoor moet dus een weging van het energiebelang plaatsvinden. Fase 3 bevindt zich nog in de ontwerpfase en zal daardoor later een omgevingsplanwijziging doorlopen.

7.1.2 Mogelijk relevante factoren voor het doorlopen van het stappenplan

- De ontwikkeling zal gefaseerd plaatsvinden. Tegelijk is het wenselijk om de woningbouwontwikkeling integraal te beschouwen voor de weging van het energiebelang. Dit kan bijvoorbeeld doordat in een visie of programma voor het gebied kaders worden vastgesteld voor de ontwikkeling van het gehele gebied. Hiermee kan worden voorkomen dat nadelige gevolgen, zoals inpassing van extra infrastructuur of beperkt beschikbare netcapaciteit, worden 'vooruitgeschoven' naar andere fases. De gemeente zal hier vanuit publiek belang op moeten toezien en dit eventueel ook met de ontwikkelaars moeten afspreken in bijvoorbeeld een intentie- of samenwerkingsovereenkomst. Dit is bepalend voor welke informatie over en scope van het project wordt betrokken in Stap 1 en 2.
- Woningbouwontwikkeling heeft op zichzelf een beperkte en planbare impact op het energiesysteem en dus ook op eventuele ruimtelijke gevolgen. Relevante gevolgen zijn vooral de warmtebehoefte en mobiliteit (laadvoorzieningen). Relevant in het verzamelen van gegevens is vooral hoe de collectieve en maatschappelijke voorzieningen samen met de woningen kunnen worden ontwikkeld. Hun energieprofiel is anders dan dat voor de woningbouw. Het bepalen van de energiebehoefte zal in dit geval dus tijdig moeten plaatsvinden.
- Locatie en tijdstip van realisatie zijn in de besluitvorming over fase 1 en 2 niet meer beïnvloedbaar. Het ligt daarom voor de hand om bij maatregelen ter beperking van de nadelige gevolgen voor het energiesysteem nadrukkelijker de mogelijkheden van het warmtenet te betrekken.

- De uitkomst van de inventarisatie van gevolgen zal naar alle waarschijnlijkheid niet opleveren dat de woonwijk leidt tot extra energie-infrastructuur buiten het plangebied. Extra infrastructuur binnen het plangebied moet inpasbaar zijn. De afstemming met de netbeheerder zal in dit geval dus vooral gaan over de gevolgen van de te ontwikkelen woonwijk in relatie tot de beschikbare capaciteit (en de relatie tot de 3e te ontwikkelen fase). Stap 3 heeft bij woningbouw en bij een inventarisatie en afweging van gevolgen in deze fase van de planvorming dus vooral betrekking op gevolgen voor het energiesysteem die samenhangen met de aansluitbaarheid van de woningbouw, en dus met een uitvoerbaarheidsvraag.

7.1.3 Mogelijk relevante factoren in de weging

- De vraag is dan ook welke conclusies en bijbehorende consequenties kunnen worden verbonden aan de weging. Omdat de ontwerpfase al doorlopen is, zal een eventuele weging van het energiebelang niet meer kunnen resulteren in heroverweging van de locatie of van de belangrijkste ontwerpprincipes binnen de wijk. Uitkomst van het overleg met de netbeheerder kan zijn dat er onvoldoende capaciteit is voor alle woningen of voor de voorzieningen, zodat er op gebiedsniveau alsnog maatregelen nodig zijn. Vanuit de Leidende principes liggen extra energiebesparing en lokale opwek voor de hand. Ook extra aanstuurbaarheid (zoals een EMS) of flexibiliteit (buurtbatterij) kan een invulling zijn.
- Het belang van betaalbare woningbouw kan in deze casus op gespannen voet staan met extra onderzoeken in het kader van de energieweging of het nemen van extra technische maatregelen. Dit is een belang dat mee kan wegen in de bredere belangenafweging. Te meer omdat de daadwerkelijke gevolgen voor het energiesysteem ten gevolge van woningbouw beperkt zijn.

7.1.4 Motivering omgevingsplan

De motivering bij het omgevingsplan zal een weerslag moeten bieden van de doorlopen stappen. Bijvoorbeeld door een overzicht van de energieaspecten van de gebiedsontwikkeling en de maatregelen die worden genomen om nadelige gevolgen te beperken. De opvattingen van de netbeheerder kunnen in dit geval worden weergegeven door een zakelijke beschrijving op te nemen van overleg over de inpassing van de woningbouwopgave in het energiesysteem.

7.2 Casus 2: Elektriciteits-opslagsysteem (EOS)

7.2.1 Casus

Een initiatiefnemer wil een grootschalig energieopslagsysteem (EOS) van 35 MW realiseren op een bedrijventerrein. Hiervoor vraagt de initiatiefnemer een vergunning aan voor een buitenplanse omgevingsplanactiviteit. De locatie is gelegen in een gebied met afnamecongestie. Bedrijven op het bedrijventerrein die willen elektrificeren staan op de wachtlijst bij de netbeheerder.

De weging van het energiebelang wordt in deze casus vormgegeven kort voordat de omgevingsvergunning wordt aangevraagd.

7.2.2 Mogelijk relevante factoren voor het doorlopen van het stappenplan

- De EOS heeft een grote energiebehoefte, leidt tot afname en invoeding en een energieprofiel dat op voorhand niet goed voorspelbaar is. Dit heeft ermee te maken dat het systeem reageert op marktprijzen (bv. de handelsmarkt) en andere externe prikkels (onbalansmarkt).
- Afhankelijk van de inzet van de EOS kan deze ook leiden tot het voorkomen van infrastructuuruitbreiding, bijvoorbeeld omdat deze bijdraagt aan balancering.
- Afstemming met de netbeheerder zal gelet op de grootte van het systeem in deze casus al vroeg aan de orde zijn. Bijvoorbeeld vanuit de initiatiefnemer die een aanvraag doet voor capaciteit. Afstemming over de systeem- en ruimtelijke gevolgen in het kader van de weging van het energiebelang vindt in dit geval pas laat in het proces plaats. Het is aan te raden om dit op elkaar af te stemmen.
- Gelet op de omvang van de ontwikkeling wordt niet direct op het HS-net aangesloten maar is wel afstemming met TenneT cruciaal. De analyse over ruimtelijke gevolgen zal dus ook moeten uitstrekken tot eventuele gevolgen op voor HS-infrastructuur.

7.2.3 Mogelijk relevante factoren in de weging

- De inzet van de EOS wordt in hoge mate bepaald door afspraken met de netbeheerder. Van belang in de weging van de gevolgen is daarom dus ook welk type contract wordt afgesloten met de netbeheerder. Zo kan een Tijdsduur gebonden transportrecht (TDTR), een Tijdsblok gebonden transportrecht (TBTR) of een volledig variabel transportrecht (VVTR) worden gecontracteerd. Daarnaast kan sturing (capaciteitssturend contract, CSC) op inzet of beperking (capaciteitsbeperkend contract, CBC) worden afgesproken. Bij het verlenen van de omgevingsvergunning zal mogelijk nog niet in alle gevallen duidelijk zijn welk type contract en dus welk type inzet de EOS zal krijgen. Voor sturing op mogelijke gevolgen is dit echter wel van groot belang. Als blijkt dat de initiatiefnemer een bepaald type contract zal afnemen of al een getekende overeenkomst heeft kan dit een doorslaggevende rol krijgen in het bepalen van de gevolgen voor het energiesysteem. Bijvoorbeeld voor de vraag of de EOS congestieverzachtend zal zijn. De gemeente kan weliswaar niet verplichten om een bepaald type contract af te nemen maar kan wel bij de vergunningaanvraag vanuit de initiatiefnemer informatie op dit punt willen ontvangen. Juist omdat het zo bepalend is voor de gevolgen van de EOS.
- De instructieregel vraag om motivering van maatschappelijke meerwaarde van de EOS. Daaraan kan worden voldaan door de hiervoor genoemde factor goed in te brengen in de weging van het energiebelang. Aanvullend kan ook worden betrokken in welke mate de EOS bijdraagt aan de mogelijkheden voor verduurzaming van bedrijven op het terrein waar deze zal vestigen. Daarvan zal sprake zijn als deze bijdraagt aan het verminderen van lokale congestie.

7.2.4 Motivering omgevingsvergunning

De motivering bij de omgevingsvergunning zal een weerslag moeten bevatten van de doorlopen stappen. Belangrijk onderdeel is de afstemming met de netbeheerder en de voorgenomen of al gecontracteerde contractsvorm.

7.3 Casus 3: Grootschalige laadstations

7.3.1 Casus

De provincie onderzoekt mogelijke locaties voor grootschalige laadinfrastructuur (voor o.a. vrachtwagens) om te komen tot aanwijzing van een drietal locaties langs provinciale wegen. Het uitgangspunt is dat alleen op die locaties laadinfrastructuur met een opgesteld vermogen van meer dan 5 MW mogelijk wordt gemaakt. Nadat dit in het provinciale beleid is opgenomen meldt zich een ontwikkelaar met een plan voor een laadstation op 1 van de locaties bij de gemeente.

7.3.2 Mogelijk relevante factoren voor het doorlopen van het stappenplan

- De weging op provinciaal niveau gaat uit van een locatieanalyse die gebaseerd is op onder andere de voorziene systeemimpact van de laadinfrastructuur. Bepalend is bijvoorbeeld de beoogde omvang en het vermogen van de laadstations, de vraag op welke locaties in het systeem die impact het beste kan worden ingepast etc.
- Specifieke projectdetails (zoals energiebehoefte) zijn op dat moment niet beschikbaar omdat de vraag hier niet gaat om een specifiek project maar kansrijke locaties voor dit type bedrijvigheid. Voor het energieprofiel kan worden uitgegaan van een representatief profiel voor laadstations van dit type omvang.
- Op gemeentelijk niveau kan de analyse t.b.v. het provinciaal beleid worden verrijkt met een projectspecifieke analyse op hoofdlijnen. Bijvoorbeeld of het beoogde energieprofiel en de uitwerking van het plan afwijken ten opzichte van de eerdere analyse die door de provincie is gemaakt.

7.3.3 Mogelijk relevante factoren voor de weging

- De gemeente kan uitgaan van het gegeven dat de locatie in het licht van de gevolgen voor het energiesysteem kansrijk is. De weging zal daarmee vooral betrekking hebben op de vraag of dit project past binnen de aannames en kaders die de provincie heeft gesteld bij vaststelling van het beleidskader.
- De projectspecifieke details kunnen onderdeel zijn van overleg tussen gemeente, netbeheerder en initiatiefnemer. Bijvoorbeeld in hoeverre het energieprofiel kan worden aangestuurd door eigen opwek of opslag.

